

บทที่ 9

การเรียบเรียงคำให้การจำเลย

ตอนที่ 1

การเรียบเรียงคำให้การจำเลยในคดีอาญา

เราได้เคยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเตรียมคดีอาญามาบ้างแล้วจะเห็นว่า การเป็นทนายความจะเลือกรับว่าความหรือจะเป็นทนายเฉพาะโจทก์อย่างเดียวเสมอไปย่อมไม่ได้ อาชีพทนายความที่สมบูรณ์ต้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ทั้งว่าต่างและแก้ต่างลูกค้าความได้นั้นก็ต้องเป็นได้ทั้งฐานะโจทก์ จำเลย ซึ่งในบทนี้จะกล่าวถึงการเรียบเรียงคำให้การในกรณีเป็นทนายจำเลยต่อไป

ก) การพิจารณาคดีอาญา

เมื่อโจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้ว และศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริง กฎหมายกำหนดให้ศาลอ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังและถามว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้าง คำให้การของจำเลยให้ชัดเจน ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การก็ให้ศาลจตรายงานไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป (ป.วิ.อาญา มาตรา 172 วรรคสอง)

ในทางปฏิบัติ เมื่อศาลได้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังและถามจำเลยตามที่กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติแล้ว หากจำเลยรับสารภาพว่าได้กระทำความผิดตามฟ้องของโจทก์จริง ศาลก็จะจดคำให้การของจำเลยไว้แล้วอ่านให้ฟังและให้คู่ความลงชื่อ แล้วจึงดำเนินการต่อไป โดยศาลจะพิพากษาโดยไม่ต้องสืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่เป็นคดีที่มีข้อหาความผิดกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไปหรือโทษสถานหนักกว่านั้นกฎหมายกำหนดให้ศาลต้องฟังพยานโจทก์ จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง (ป.วิ.อาญา มาตรา 176)

ในกรณีที่จำเลยปฏิเสธและขอต่อสู้คดี ส่วนมากนายจำเลยจะทำคำให้การยื่นต่อศาลในวันพิจารณา ในกรณีเช่นนี้ ก่อนที่ศาลจะดำเนินการพิจารณา ศาลจะสอบถามจำเลยอีกครั้งหนึ่งว่าจำเลยยังยืนยันที่จะให้การตามคำให้การที่ยื่นต่อศาลหรือไม่ จำเลยจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงคำให้การอย่างไรก็ชอบที่จะทำได้ ถ้าจำเลยยังคงยืนยันที่จะให้การตามเดิม ศาลก็จะจัดไว้เป็นหลักฐานในคำให้การของจำเลย และให้จำเลยสงสลายมือชื่อไว้ หรือเมื่อศาลสอบถามจำเลยตามมาตรา 172 วรรคสอง ถ้าจำเลยยังไม่ต้องการที่จะให้การขณะนั้น ศาลก็จะจัดรายงานไว้แล้วดำเนินการพิจารณาต่อไป

เมื่อหลักกฎหมายเป็นดังนี้ จะเห็นว่าหากเป็นกรณีที่จำเลยยอมรับสารภาพตั้งแต่ชั้นสอบสวนว่าได้ทำผิดจริงและสมัครใจรับสารภาพในชั้นศาล อย่างนี้ไม่มีปัญหา ศาลย่อมจัดคำให้การจำเลยและพิจารณาไปตามรูปคดี แต่สิ่งที่ปัญหาอยู่ที่จำเลยปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำผิดตามฟ้องและประสงค์จะต่อสู้คดี เราในฐานะทนายจำเลยจำเป็นจะต้องยื่นคำให้การต่อศาลปัญหาว่า จะถือหลักเรียบเรียงคำให้การในคดีอย่างไร

ถ้าเราเปรียบเทียบกับคดีแพ่ง ในคดีแพ่งถือหลักว่าคำให้การจำเลยต้องต่อสู้ทุกประเด็นที่โจทก์ฟ้องพร้อมด้วยเหตุผล ถ้าไม่ต่อสู้ไว้เป็นประเด็นหรือไม่ให้การถึงหรือหนึ่งเฉยเสียถือว่าจำเลยยอมรับ เช่นถูกฟ้องว่าขับรถโดยประมาทชนโจทก์ได้รับบาดเจ็บ โจทก์เรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหายฐานละเมิด โดยเรียกค่ารักษาพยาบาลเป็นจำนวนเงิน 10,000 บาทหากจำเลยต่อสู้แต่เพียงประเด็นค่าเสียหาย เช่นอ้างว่าโจทก์เรียกร้องสูงเกินไปโจทก์เสียหายไม่ถึงตามที่เรียกร้อง ฯลฯ ส่วนข้อเท็จจริงในกรณีโจทก์อ้างว่าจำเลยขับรถชนโจทก์ไม่ได้ต่อสู้ไว้ ดังนี้เท่ากับว่าจำเลยยอมรับว่าจำเลยทำละเมิดต่อโจทก์โดยขับรถชนโจทก์จริง ดังนี้เป็นต้น ส่วนในคดีอาญาหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ ทนายความในคดีอาญาที่มีความสามารถนิยมหรือถือหลักมาแต่ครั้งโบราณว่า จะต้องปฏิเสธลอยอย่างเด็ดขาดทุกข้อหา ซึ่งในหมู่นักกฎหมายเรียกว่า “ปฏิเสธลอย” กล่าวคือปฏิเสธไม่มีประเด็นใด ๆ ทั้งสิ้น ยกตัวอย่างเช่น โจทก์ฟ้องว่าจำเลยลักทรัพย์หรือฆ่าคนหรือทำร้ายร่างกายผู้อื่น ฯลฯ จำเลยปฏิเสธลอยดังนี้

“จำเลยทราบฟ้องของโจทก์แล้ว ขอปฏิเสธฟ้องของโจทก์ตลอดข้อหา จำเลยมิได้กระทำผิดตามฟ้องแต่ประการใด รายละเอียดจะให้การในชั้นพิจารณาคดี ขอศาลได้โปรดกรุณาพิพากษายกฟ้องโจทก์ ปล่อยจำเลยพ้นข้อหาไป”

ข) ประโยชน์ของการปฏิเสธลอย

นักศึกษาอาจมีความสงสัยว่าทำไมต้องปฏิเสธอย่างนั้น มีเหตุผลอย่างไรและได้ประโยชน์อย่างไร?

คำตอบคงเป็นว่า เพราะมันได้ประโยชน์ส่วนจะได้ประโยชน์นั้นขอให้พิจารณาต่อไป จะเห็นว่าการปฏิเสธลอยเป็นการปฏิเสธอย่างปราศจากเงื่อนไขพูดง่าย ๆ ก็คือไม่ยอมรับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่ปรากฏในคำฟ้อง ทั้งนี้เพื่ออะไรหรือ... ก็เพื่อที่จะหยุดดูชั้นเชิงของฝ่ายโจทก์ในการสืบพยาน โดยที่ระบบกฎหมายของประเทศไทยเป็นแบบกล่าวหา เพราะฉะนั้นผู้ใดกล่าวหาผู้อื่นว่ากระทำความผิดอาญา ผู้ที่กล่าวหาต้องมีหน้าที่พิสูจน์ให้ประจักษ์จึงจะลงโทษได้ ซึ่งเป็นหลักทั่วไป ด้วยเหตุนี้โจทก์จึงมีหน้าที่พิสูจน์ ด้วยเหตุที่โจทก์ต้องพิสูจน์ก่อนนี้เอง โจทก์อาจจะเก็บข้อเท็จจริงบางอย่างที่สำคัญเพื่อย้ำไม่ครบองค์ประกอบของความผิดในกฎหมาย อันจะเป็นเหตุทำให้ศาลยกฟ้องโจทก์ได้ทันทีโดยยังไม่ทันฟังพยานจำเลยก็ได้ ทั้งนี้เพราะจำเลยได้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์^{1/} ผู้ใดกล่าวหาว่าบุคคลใดทำผิดผู้นั้นต้องพิสูจน์^{2/} เมื่อพิสูจน์ไม่ได้ก็ลงโทษเขาไม่ได้ หรืออย่างว่าแต่พิสูจน์ไม่ได้เลย แม้พิสูจน์ได้ แต่ศาลยังสงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริงหรือไม่ กฎหมายยังให้ศาลยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้เป็นคุณแก่จำเลย^{3/} หลักกฎหมายนี้ทำนองเดียวกับสุภาษิตกฎหมายที่ว่าปล่อยคนผิดร้อยคนดีกว่าลงโทษคนบริสุทธิ์เพียงคนเดียว เพราะฉะนั้นทนายจำเลยจะจ้องโอกาสนี้ แต่ถ้าหากทนายจำเลยที่ฉลาดน้อยยื่นคำให้การปฏิเสธฟ้อง แต่ได้ขยายข้อเท็จจริงบางอย่างหรือยอมรับข้อเท็จจริงบางอย่างไว้ในคำให้การ แม้โจทก์สืบข้อเท็จจริงบกพร่องไปบ้างแต่ข้อเท็จจริงนั้นจำเลยรับเข้ามาแล้ว ศาลอาจฟังลงโทษจำเลยได้^{4/} ตัวอย่างเช่น จำเลยถูกฟ้องว่าประมาทเป็นเหตุให้คนตายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 291 โดยบรรยายข้อเท็จจริงว่าจำเลยเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้พาผู้ตายซึ่งเป็นพาร์ตเนอร์ไปร่วมหลับนอนในโรงแรมที่เกิดเหตุ แล้วได้ร่วมเพศกับผู้ตายด้วยความประมาทขาดความระมัดระวัง จำเลยได้ร่วมเพศติดการ ทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย ขอให้ศาลลงโทษตามกฎหมาย หรือโจทก์ฟ้องว่าจำเลยกับผู้ตายซึ่งเป็นสามีเยี่ยงปิ่นที่บรรจกระสุนจำเลยเอามือไปถูกไกปืนโดยประมาท เป็นเหตุให้กระสุนลั่นถูกผู้ตายถึงแก่ความตาย ขอให้ลงโทษ ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น

1/ Universal Declaration of Human Rights Article 11 (1) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2521) มาตรา 27

2/ ป.วิ.แพ่ง มาตรา 84 ประกอบ ป.วิ.อาญา มาตรา 15

3/ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรค 2

4/ อ.มาร์ค บุนนาค หนังสือดั่งอ้าง หน้า 151

ในกรณีอย่างนี้สมมุติว่าจำเลยปฏิเสธลอยโดยไม่บรรยายข้อเท็จจริงใด ๆ เลย โจทก์ผู้กล่าวหาต้องนำสืบให้ได้ความชัดว่าจำเลยร่วมเพศฉ้อฉลหรือแย่งอาวูฐปิ่นกันอย่างไร ที่ว่าจำเลยกระทำไปโดยประมาทนั้นจำเลยทำอย่างไร โจทก์จะต้องมีพยานหลักฐานตลอดจนประจักษ์พยานหรือพยานบุคคลอื่น ๆ มาสืบพิสูจน์ เช่นอ้างว่าจำเลยบีบคอผู้ตายหรือนิ้วมือจำเลยเข้าไปในโคร่งไก่อป็น ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าจำเลยบีบคออย่างไรหรือนิ้วมือเข้าไปถูกไก่อป็นตอนไหน เข้าไปได้อย่างไร สิ่งเหล่านี้นักศึกษาคงพอจะนึกออกแล้วว่า ถ้าเป็นกรณีผู้ตายกับจำเลยอยู่กันเพียงสองต่อสองในขณะที่ร่วมเพศหรืออยู่ในห้องนอนฉันสามีภริยาไม่มีบุคคลที่สามหรือคนอื่น ๆ เห็นเหตุการณ์เลย ดังนั้นหากจำเลยไม่ยอมให้การชั้นสอบสวนย่อมเป็นเรื่องค่อนข้างยากที่อัยการโจทก์จะสืบถึงข้อเท็จจริงนี้ได้โดยละเอียด เมื่อผู้กล่าวหาพิสูจน์ไม่ได้ ศาลก็ต้องยกฟ้อง หรือการพิสูจน์ยังเป็นที่สงสัยว่าจำเลยทำผิดจริงหรือไม่ กฎหมายยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้เป็นคุณแก่จำเลยโดยยกฟ้องโจทก์ดูจกัน

อนึ่งตามตัวอย่างที่กล่าวมานี้ ถ้าหากปรากฏว่าจำเลยไม่ปฏิเสธลอย แต่กลับให้การโดยบรรยายข้อเท็จจริงถึงลักษณะการยื้อแย่งปิ่นว่าเป็นอย่างไรหรือให้รายละเอียดในความตายของผู้ตาย เช่นอ้างว่าแก้งบีบคอผู้ตายด้วยเจตนาล้อเล่นไม่มีเจตนาฆ่า แต่บังเอิญไปถูกเอาศุนย์รวมประสาท “โคโลติสไซนัส” (โคโลนิตไซนัส เป็นแอ่งรวมเส้นประสาทข้างลำคอมีเส้นเลือดใหญ่ไปเลี้ยงสมองข้างละเส้นขึ้นไปตามลำคอ ผ่านไตกักหูทั้งสองข้างและแยกตรงบริเวณไตกักหูเป็นสองเส้น ตรงแยกเป็นปุ่มเรียกว่า “โคโลติสไซนัส” ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาทางแพทย์อาจจะไม่รู้จักปุ่มนี้ ปุ่มนี้สำหรับบางคนไวมาก กดไม่กี่วินาทีก็อาจสลบได้ เส้นเลือดที่ไปเลี้ยงสมอง ถ้าถูกกดหรือบีบก็อาจทำให้สลบหรือช็อคได้ และถ้าช่วยไม่ทันอาจทำให้ตายภายใน 2 นาที) ดังนั้นเท่ากับช่วยโจทก์สืบพยานแล้วสาวเรื่องเข้าหาตนเอง ดูดั่งเชื้อเชิญยื่นด้ามหอกให้โจทก์หันปลายหอกเข้าตัวรังแต่จะได้รับอันตราย มิปรารถนอบข้ำหรือหลังเลือด ทั้งที่โจทก์ไม่มีพยานรู้เห็นใด ๆ เลย

- ในความผิดบางฐาน เช่นกลุ่มมรุมทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย หากจำเลยมิได้กระทำแต่บังเอิญอยู่ในที่เกิดเหตุด้วย ดังนั้น คำให้การก็ยังไม่ควรรีบร้อนรับว่าจำเลยอยู่ในที่เกิดเหตุเพราะเป็นเรื่องโจทก์จะต้องนำสืบ ในบางครั้งพยานโจทก์อาจจะเบิกความไม่ถึงตัวจำเลยด้วยซ้ำไปว่าจำเลยอยู่ในที่เกิดเหตุหรือไม่^{1/}

คดีเกี่ยวกับการลักลอบเล่นการพนัน ตามปกติในวงการพนันย่อมมีคนมาก โจทก์ย่อมลำบากในการที่จะให้พยานโจทก์เบิกความรู้เห็นว่าจำเลยแต่ละคนเล่นอย่างไร ทำอย่างไร

1/ อ.มารุต บุญนาค หนังสือดังกล่าว หน้า 151

บ้าง ทางที่ดีที่สุดของจำเลยคือปฏิเสธลอยไว้ หากจำเลยไม่ทำดังว่านี้ แต่ยื่นคำให้การรับข้อเท็จจริงว่าจำเลยอยู่ในที่เกิดเหตุกล่าวคือในวงการพนันจริง แต่ไม่ได้เล่นก็ตามอย่างนี้จำเลยต้องลำบากแล้ว เพราะกฎหมายเกี่ยวกับการพนันให้ข้อสันนิษฐานไว้ว่า บุคคลที่มั่วสุ่มในวงการพนันย่อมถือว่าเป็นผู้ร่วมเล่นการพนันด้วย ซึ่งเป็นการไม่สมควรจะรับเช่นนั้น ทั้ง ๆ ที่จำเลยไม่ได้เล่นแต่ได้เข้าไปทวงหนี้ค่านูหรือหรือเครื่องดื่มจากลูกหนี้แต่บังเอิญเจ้าหน้าที่ตำรวจบุกจับหลายปอนพลอดติดร่างแหไปด้วย

ที่ได้กล่าวมานี้เป็นเพียงแต่วางหลักไว้ว่า ควรปฏิเสธฟ้องตลอดข้อหา แต่มิใช่ว่าจำต้องใช้หลักเช่นว่านี้แน่นอนเสมอไป ในบางกรณีก็ไม่ควรใช้ ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่นกรณีจำเลยไม่อาจบิดเบือนเป็นอย่างอื่นและการรับข้อเท็จจริงจะเป็นประโยชน์แก่จำเลย เช่นนี้ก็ต้องยอมรับ ตัวอย่างเช่น โจทก์ฟ้องขอให้ศาลลงโทษจำเลยฐานฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา ถ้าในชั้นสอบสวนจำเลยได้ให้การภาคเสธไว้ว่า จำเลยทำร้ายผู้ตายจริง ๆ แต่ที่ทำไปนั้นเนื่องจากผู้ตายทำร้ายจำเลยก่อน จำเลยจำต้องป้องกันตัวพอสมควรแก่เหตุ ดังนั้นในชั้นศาลก็ควรรับข้อเท็จจริงเช่นว่านี้ก็จะได้ประโยชน์หาควรปฏิเสธไม่ เพราะอย่างน้อยถ้าศาลเห็นว่าเป็นการป้องกันพอสมควรแก่เหตุ ก็อาจยกฟ้องหรือหากฟังว่าเกินสมควรแก่เหตุก็ได้รับโทษสถานเบา เช่นผู้ตายเข้าใจว่าจำเลยขวางผู้ตายขณะดูภาพยนตร์กลางแปลงในหมู่บ้านชนบท ผู้ตายเคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยมาก่อน ผู้ตายได้ชักปืนจะยิงจำเลย จำเลยจึงยิงผู้ตายเพื่อป้องกันตนเองหรือจำเป็นต้องกระทำเพื่อให้ตนเองพ้นอันตรายที่จะเกิดขึ้นซึ่งแล้วแต่ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ในกรณีเช่นนี้ถ้าจำเลยไม่สู้ไว้แต่แรกแต่มานำสืบภายหลัง อาจจะได้รับคำหาโทษจากศาลหรือเป็นข้อพิรุธว่าเพิงหาข้อเท็จจริงนี้เมื่อสืบพยานโจทก์เสร็จแล้ว อันเป็นเรื่องที่เสียประโยชน์โดยไม่สมควร เพราะฉะนั้นในปัญหาเหล่านี้จึงควรพิจารณาโดยรอบคอบ เมื่อผู้เขียนกล่าวเช่นนี้นักศึกษบางท่านอาจจะสงสัยว่า ถ้าอย่างนั้นเมื่อใดควรใช้วิธีปฏิเสธลอยและเมื่อใดควรจะรับข้อเท็จจริง

คำตอบคงเป็นว่า ให้ใช้ดุลพินิจพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป ผู้อยู่ในฐานะทนายจำเลยต้องใช้ไหวพริบ ปฏิภาณ ประกอบด้วยว่าเรื่องใดควรดำเนินการอย่างไรจึงจะได้ประโยชน์ตามที่มุ่งหวังไว้ก็เลือกใช้เส้นทางนั้น

ค) การให้ปากคำของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน

เมื่อผู้เขียนกล่าวทั่วความไปถึงการให้ปากคำในชั้นสอบสวนซึ่งพนักงานสอบสวนได้บันทึกไว้ ซึ่งทนายจำเลยควรจักได้พิจารณาประกอบการเรียบเรียงคำให้การจำเลยในชั้นพิจารณาของศาลนั้น อาจมีนักศึกษบางท่านมีความสงสัยว่า เมื่อการปฏิเสธลอยให้ประโยชน์ถ้าอย่างนั้นในชั้นสอบสวนก็ปฏิเสธลอยไว้ก่อนมิดีกว่าหรือ

ในเรื่องนี้ถ้าพิจารณาแต่เพียงผิวเผินก็อาจจะว่ามีแต่ทางดี แต่ความจริงแล้วก็มีทั้งข้อดีและข้อเสียกล่าวคือ ในด้านให้ปากคำตามข้อเท็จจริง ถ้าพนักงานสอบสวนมีความเห็นที่ผู้ต้องหากระทำลงไปนั้นไม่เป็นความผิดต่อกฎหมายอาญา หรือพยานหลักฐานไม่เพียงพอ พนักงานสอบสวนก็อาจจะทำความเห็นสั่งไม่ฟ้องต่อพนักงานอัยการ ซึ่งช่วยให้ไม่ต้องเสียเวลาในการต่อสู้คดี ในทางตรงกันข้ามก็มีข้อเสียที่ผู้ต้องหาให้ปากคำอะไรไว้ อาจถูกผูกมัดด้วยการให้ปากคำนั้นถึงแม้ว่าในชั้นพิจารณาของศาลจำเลยจะให้การใหม่ได้ก็ตาม ก็อาจจะเป็นเหตุให้ศาลอ้างหรือฟังเป็นข้อพิรุณว่าแก้ตัว เว้นเสียแต่ว่าจะมีหลักฐานหรือเหตุผลแสดงได้ว่าการให้ปากคำเช่นนั้นในชั้นสอบสวนเนื่องมาจากความสำคัญผิด ถูกพนักงานสอบสวนจงใจให้กับการด้วยสัญญาต่าง ๆ เช่นสัญญาจะไม่ส่งฟ้องแต่จะกันตัวไว้เป็นพยานหรือถูกข่มขู่ ถูกทำร้ายหรือข่มให้รับเป็นต้น แต่ในแง่ของการปฏิเสธลอยมีข้อดีในชั้นพิจารณาของศาล เมื่อชั้นสอบสวนไม่ได้ให้ปากคำเรื่องใดก็ไม่ผูกมัดหรือเข้าตัวเอง แต่มักถูกพนักงานสอบสวนเสนอสั่งฟ้อง หาได้น้อยรายที่จะไม่สั่งฟ้อง

ม) การต่อสู้ในข้อกฎหมาย

ข้อที่น่าสังเกตและควรนำมาประกอบการพิจารณาในการเรียบเรียงคำให้การด้วยเสมอ นั่นก็คือการต่อสู้ด้วยข้อกฎหมาย ซึ่งอาจจะมิได้ อาทิเช่นอำนาจฟ้องของโจทก์หรือเกี่ยวกับเขตอำนาจศาล อายุความฟ้องคดี มีข้อสังเกตเกี่ยวกับอายุความฟ้องคดีอาญานี้แม้ศาลจะมีดุลพินิจยกขึ้นวินิจฉัยได้เองไม่จำเป็นต้องต่อสู้ไว้เป็นประเด็นอย่างคดีแพ่งก็ตาม ก็ควรยกเป็นข้อต่อสู้ไว้

หนึ่งในบางคดีโจทก์บรรยายข้อเท็จจริงในฟ้องมีลักษณะไม่สมบูรณ์ ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 158 ถือว่าเป็นฟ้องเคลือบคลุมอันจะเป็นเหตุให้จำเลยหลงข้อต่อสู้ ผู้อยู่ในฐานะทนายจำเลยก็ควรต่อสู้ไว้แต่ต้นว่าฟ้องคดีนี้เคลือบคลุมเป็นประเด็นสั้น ๆ ไว้ โดยไม่ต้องบรรยายว่าเคลือบคลุมอย่างไร^{1/} ทั้งนี้มีข้อสังเกตว่าถ้าหากได้บรรยายไว้ ศาลอาจจะหยิบยกว่าจำเลยเข้าใจดีแล้วไม่เคลือบคลุมก็ได้ ซึ่งข้อนี้ขอตั้งเป็นข้อสังเกตแก่นักศึกษาในเบื้องต้นไว้ก่อนศึกษาคดีแพ่งว่าต่างกับคดีแพ่ง คดีแพ่งนั้นถ้าอ้างว่าฟ้องเคลือบคลุมต้องอ้างว่าเคลือบคลุมอย่างไรด้วย (เทียบเคียงนัย ฎ. 21/2523) ตัวอย่างเช่น

โจทก์บรรยายฟ้องเพียงว่าจำเลยมีหน้าที่ต่าง ๆ เกี่ยวกับงานราชการและมีหน้าที่รับเงินประเภทต่าง ๆ ของทางราชการ รวมทั้งเบิกเงินจากคลังโดยมีหน้าที่จับจ่ายและดูแลรักษาเงินระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2493 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2499 (ซึ่งเป็นเวลา 6 ปี 3 เดือน) จำเลย

^{1/} อ.มารุต บุณนาค หนังสือดังกล่าว หน้า 153

ทุจริตเบียดบังยักยอกเงินประเภทต่าง ๆ ของทางราชการไปเป็นเงิน 134,560 บาท ขอให้ศาลลงโทษฐานเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ ดังนี้จะเห็นว่าโจทก์ไม่ได้บรรยายให้ชัดว่าจำเลยรับเงินประเภทใดมาเท่าใด และยักยอกเงินประเภทนั้นไปเท่าใด ฟ้องลักษณะนี้เห็นได้ชัดว่าจำเลยไม่มีทางที่จะเข้าใจข้อหาเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือสิ่งของที่จำเลยต้องหาว่าเบียดบังยักยอกไปได้เลย จำเลยไม่มีทางเตรียมแก้ข้อกล่าวหาได้ถูก ลักษณะฟ้องของโจทก์เป็นแบบฟ้องครอบจักรวาลหรือฟ้องเหวี่ยงหาเมื่อฟลุ๊ก พุดง่าย ๆ ว่าโจทก์มีว่ส่งมา ขอให้นักศึกษาลองเปรียบเทียบกับฟ้องคดีแพ่งซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยเป็นแนวทางไว้ต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 69/2507

ฟ้องโจทก์ที่ให้จำเลยรับผิดชอบตามสัญญาค่าประกันกล่าวถึงสินค้าที่เสียหายแต่เพียงว่า “สินค้าอื่น ๆ ซึ่งโจทก์จะได้เสนอหลักฐานต่อศาลในวันพิจารณาขาดไปคิดเป็นเงิน 57,266.58 บาท” เป็นฟ้องเคลือบคลุมอ้างว่ามีได้แสดงรายการละเอียดว่าสิ่งของที่ขาดบัญชีไปมีอะไรบ้างอย่างไรหนจำนวนและราคาเท่าใด อันเป็นสาระสำคัญซึ่งพอจะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1448/2521

สัญญาค่าประกันผู้รับทุนเป็นลูกหนี้รัฐบาลเท่าใดรับจะชดใช้แทน โจทก์ฟ้องผู้ค้ำประกันไม่แสดงรายละเอียดว่าค่าใช้จ่ายที่เรียกให้ชดใช้เป็นค่าอะไรแต่ละอย่างจำนวนเท่าใด ผู้ค้ำประกันไม่ใช่ผู้รับทุนไม่สามารถรู้ได้ เป็นฟ้องเคลือบคลุม

เมื่อเปรียบเทียบแล้วจะเห็นว่าในคดีแพ่งก็เป็นฟ้องเคลือบคลุมทำนองเดียวกัน เพราะฉะนั้นในฐานะทนายจำเลย ควรหยิบยกประเด็นนี้สู้ไว้ในคำให้การด้วย ถ้าเป็นคดีแพ่งต้องแสดงเหตุผลว่าตรงไหนเคลือบคลุมและเคลือบคลุมอย่างไร แต่ในคดีอาญาไม่จำเป็นต้องอ้างเหตุผล รายละเอียดเกี่ยวกับคดีแพ่งจะได้นำมากล่าวในตอนถัดไป แต่ในชั้นนี้ขอให้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับคดีอาญาเสียก่อน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า คำให้การในคดีอาญาเกี่ยวกับข้อต่อสู้ว่าฟ้องเคลือบคลมนั้น ‘ไม่ต้องแสดงเหตุผล’^{1/} เพราะฉะนั้นในการเรียบเรียงคำให้การในคดีอาญาเมื่อได้ยกประเด็นข้อกฎหมายว่าเป็นฟ้องเคลือบคลุมขึ้นต่อสู้ในข้อที่ 1 แล้ว ข้อที่ 2 ก็คงปฏิเสธลอย ตามเดิมดังตัวอย่าง

ข้อ 1. “ฟ้องของโจทก์เคลือบคลุมไม่บรรยายข้อเท็จจริงให้แจ้งชัดพอที่จำเลยจะต่อสู้คดีได้โดยถูกต้อง

ข้อ 2. จำเลยขอปฏิเสธว่าไม่ได้กระทำผิดตามฟ้อง รายละเอียดจะให้การในชั้นพิจารณาขอศาลได้โปรดกรุณาพิพากษายกฟ้องโจทก์ ปล่อยจำเลยพ้นข้อหาไป”

^{1/} อ้างแล้ว หน้า 153

ง) ผลของการไม่ยกประเด็นข้อกฎหมาย

มีปัญหาให้หน้าคิดว่า หากจำเลยไม่ยกปัญหาข้อกฎหมายขึ้นเป็นข้อต่อสู้หรือตั้งประเด็นไว้ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหรือพุดง่าย ๆ ว่าจำเลยมีข้อเสียเปรียบหรือไม่อย่างไร?

ในปัญหานี้อาจจะมีข้อทำให้จำเลยเสียเปรียบได้เหมือนกัน โดยฝ่ายโจทก์อาจจะสืบพยานให้ละเอียดในชั้นพิจารณาอันอาจจะเป็นเหตุให้ศาลถือว่าจำเลยไม่ได้หลงข้อต่อสู้ ก็ยอมเป็นไปได้ เพราะฉะนั้นจึงต้องระมัดระวังปัญหาเช่นนี้ ทางที่ไม่ประมาทก็โดยไม่ควรเสี่ยง ควรต่อสู้เป็นประเด็นไว้

แต่อย่างไรก็ตามอาจจะมีผู้ไม่เห็นด้วยกับความเห็นนี้ว่า หากจำเลยได้ยกข้อต่อสู้ไว้ในคำให้การว่าฟ้องโจทก์เคลื่อนคลุม โจทก์อาจไหวตัวขอแก้ไขและเพิ่มเติมฟ้องให้สมบูรณ์ได้จะกลายเป็นผลร้ายแก่จำเลย ทั้งนี้เพราะกฎหมายเปิดโอกาสให้แก้ไขเพิ่มเติมฟ้องได้ตาม ป.วิ. อาญา มาตรา 163 .

ปัญหานี้ทำให้น่าคิด แต่ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านมีความเห็นว่าการแก้ไขและเพิ่มเติมฟ้องในคดีอาญานั้น ศาลน่าจะใช้ดุลพินิจโดยเคร่งครัดมากกว่าคดีแพ่งเพราะเหตุว่าโจทก์ได้ทราบรายละเอียดของข้อเท็จจริงในสำนวนสอบสวนมาแต่ต้น โจทก์ชอบที่จะบรรยายรายละเอียดต่าง ๆ ให้ปรากฏในคำฟ้องให้ชัดเจน^{1/} เมื่อโจทก์กล่าวหาเขาทำผิด แต่บรรยายคลุมเครือเหวี่ยงแหมาในลักษณะไม่แน่ใจว่าจำเลยทำผิดเหมือนกันจึงไม่เจาะจงลงไว้ แล้วจะมาขอแก้ไขเพิ่มเติมภายหลังย่อมไม่มีเหตุที่จะทำได้ ทั้งการแก้แบบนี้เห็นได้ชัด ๆ ว่า จำเลยเสียเปรียบหลงข้อต่อสู้ ศาลน่าจะไม่อนุญาต เพราะเอาเปรียบคู่ต่อสู้เกินไป

แต่อย่างไรก็ตามท่านผู้ทรงคุณวุฒิคนเดียวกันนี้ให้ความเห็นว่า หลักที่กล่าวนี้จะถือแน่นอนตายตัวไม่ได้ เพราะการดำเนินคดีแต่ละคดีมีข้อเท็จจริงไม่เหมือนกัน ดุลพินิจของศาลแต่ละศาลในการสั่งคำคู่ความหรือในการสั่งรับคำคู่ความย่อมแตกต่างกันไป

เกี่ยวกับเรื่องนี้ผู้เขียนเคยพบเห็นแนววินิจฉัยของศาลฎีกาที่ยอมให้แก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องได้ ดังเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1333-1334/2494

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยลักทรัพย์หรือรับของโจร แต่ในฟ้องมิได้บรรยายว่าเหตุเกิด ณ. ที่ใด (เป็นคำฟ้องที่ไม่สมบูรณ์ตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 158 - ผู้เขียน) จำเลยจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งว่าฟ้องของโจทก์ไม่สมบูรณ์ ในวันเดียวกันนั้นโจทก์จึงขอเพิ่มเติมฟ้องระบุว่าเหตุเกิด

^{1/} อ.มารุต บุณนาท หนังสือดั่งอ้าง หน้า 155

ที่ตำบลไตตรง ๆ แม้ในคำร้องขอเพิ่มเติมฟ้องจะไม่แสดงเหตุอันสมควรที่จะขอเพิ่มเติมฟ้องศาล ก็พิจารณาว่ามีเหตุอันสมควรไฉนเอง และอนุญาตให้เพิ่มเติมฟ้องได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1255/2500

โจทก์ฟ้องว่าเหตุเกิดวันที่ 14 มกราคม 2498 สืบพยานโจทก์ไปแล้ว 3 ปาก ปรากฏว่าเหตุเกิดวันที่ 15 มกราคม 2498 จำเลยยื่นคำแถลงว่า ศาลพิจารณาพยานโจทก์แตกต่างกับฟ้อง ให้ยกฟ้อง โจทก์ยื่นคำร้องขอแก้ฟ้องอ้างว่าเพราะรายงานการสอบสวนของพนักงานสอบสวนบกพร่องทำให้พนักงานอัยการเข้าใจผิดจึงขอแก้ว่า เหตุเกิดวันที่ 15 มกราคม 2498 ดังนี้ วินิจฉัยว่าเป็นการขอแก้รายละเอียดไม่ทำให้จำเลยหลงข้อต่อสู้เพราะโจทก์ยังสืบพยานไม่หมดและจำเลยก็ยังได้นำสืบต่อสู้ตามวันที่โจทก์ขอแก้วันเกิดเหตุ โจทก์จึงแก้ได้

ข้อสังเกต

ถ้าถือแนวของท่านผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวข้างต้นแล้ว ในทางปฏิบัติก็ไม่ควรเสี่ยงควรหลีกเลี่ยงโดยอ้างในคำให้การลอย ๆ ว่า ฟ้องโจทก์เคลือบคลุม แต่ไม่บอกว่าจะตรงไหนเคลือบคลุม เพื่อป้องกันการแก้ไขเพิ่มเติมของโจทก์อันอาจมีขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามผู้เขียนกลับมีความเห็นว่าการอ้างลอย ๆ เช่นนั้นอาจจะมีผลเสียตามมา ถ้าหากจำเลยแพ้คดีและประสงค์จะอุทธรณ์ฎีกา เพราะเคยปรากฏแนววินิจฉัยของศาลฎีกาเกี่ยวกับเรื่องนี้สรุปในสาระสำคัญได้ว่า การอุทธรณ์ฎีกาว่าฟ้องเคลือบคลุมจะต้องยกเหตุผลขึ้นอ้างอิงด้วยว่าเคลือบคลุมตอนใด การอ้างลอย ๆ ศาลฎีกาถือว่าเป็นอุทธรณ์ฎีกาไม่ชัดเจน ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 885/2528

จำเลยฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายว่า ฟ้องโจทก์เคลือบคลุมทำให้จำเลยหลงต่อสู้คดี แต่จำเลยมิได้ยกเหตุผลขึ้นอ้างอิงว่าฟ้องโจทก์เคลือบคลุมตอนใด เหตุใดจึงทำให้จำเลยหลงต่อสู้เป็นฎีกาไม่ชัดเจน ไม่ชอบด้วย ป.วิ.อาญา มาตรา 195 ประกอบด้วยมาตรา 225 ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย

สรุป เพื่อมิให้เกิดผลเสียดังกล่าว ควรจะอ้างเหตุผลไว้ด้วย

อีกประการหนึ่ง ใครจะขอตั้งเป็นข้อสังเกตแก่นักศึกษาที่มีความสนใจและมุ่งหมายจะประกอบอาชีพทนายความในอนาคตหลังจากสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแล้วว่า แม้เราจะตั้งใจเป็นทนายความที่ดีเพียงใดก็ตาม จิตวิทยาที่จะทำให้ลูกความเชื่อถือเป็นสิ่งสำคัญไม่น้อยกว่าภูมิความรู้ของท่าน จงทำให้ลูกความมีความรู้สึกที่ท่านได้ปฏิบัติหน้าที่หรือต่อสู้คดีฝีมือแล้ว โดยสามารถหยิบยกปัญหาข้อกฎหมายต่อสู้ได้ทุกประเด็น มิใช่รอคอยให้ศาลช่วยหยิบยกข้อกฎหมายมายกฟ้องให้เอง หากได้ปฏิบัติตั้งเช่นว่านี้ ผู้เขียนมีความเชื่อว่าจะทำให้อาชีพของท่านดำเนินไปได้โดยตลอดรอดฝั่ง

ตัวอย่างแบบพิมพ์คำให้การจำเลย
(แบบพิมพ์นี้ใช้ได้ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา)

(๑๐ ก.)

คำให้การจำเลย

คดีหมายเลขดำที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๕.....

ความ.....

ระหว่าง

โจทก์

จำเลย

ข้าพเจ้า.....

เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... อาชีพ.....

เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ๒๕.....อายุ.....ปี อยู่บ้านเลขที่.....

ถนน.....ตรอกหรือซอย.....ใกล้เคียง.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ได้ทราบคำฟ้องตลอดแล้ว ขอให้การตามที่จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑.....

หมายเหตุ ข้าพเจ้ารอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

ลายมือชื่อ.....

จำเลย

ตัวอย่างการปฏิเสธลอย

(๑๑ ก)

คำให้การจำเลย

คดีหมายเลขดำที่ _____ / ๒๕ _____

ศาล _____ อัญญา _____

วันที่ 27 เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕ 23

ความ _____ อัญญา _____

ระหว่าง { พนักงานอัยการ กรมอัยการ (กอง 5) โจทก์
 นายดำ ขอบสีแดง จำเลย
 ข้าพเจ้า นายดำ ขอบสีแดง

_____ จำเลย
 เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย อาชีพ รับจ้าง เกิดวันที่ _____
 เดือน _____ พ.ศ. ๒๕ _____ อายุ 25 ปี อยู่บ้านเลขที่ _____ ถนน _____
 ตรอก/ซอย _____ ใกล้เคียง _____ ตำบล/แขวง บางขุนศรี
 อำเภอ/เขต บางกอกน้อย จังหวัด กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ _____

ได้ทราบคำฟ้องตลอดแล้ว ขอให้การตามที่จะกล่าวต่อไปนี้
 ข้อ ๑. จำเลยทราบฟ้องของโจทก์แล้ว ขอปฏิเสธฟ้องของโจทก์ตลอดข้อหา จำเลย
 มิได้กระทำความผิดตามฟ้องแต่ประการใด รายละเอียดจะให้การในชั้นพิจารณา ขอศาลได้โปรด
 กรุณาพิพากษายกฟ้องโจทก์ ปล่อยจำเลยพ้นข้อหาไป

 ควรมีควมแล้วแต่จะโปรด

 ลงชื่อ _____ จำเลย

หมายเหตุ ข้าพเจ้ารอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

_____ ลายเซ็นชื่อ _____ จำเลย

คำให้การฉบับนี้ข้าพเจ้า (นาย, นาง, นางสาว)

ทนายจำเลยเป็นผู้เรียงและพิมพ์

ลงชื่อ ลายเซ็นชื่อ

ผู้เรียงและพิมพ์

ตอนที่ 2

การเรียงเรียงคำให้การจำเลยในคดีแพ่ง

การเรียงเรียงคำให้การในคดีแพ่ง ก็คือการร่างแก้ข้อกล่าวหาตามฟ้องของโจทก์ทำนองเดียวกับคดีอาญาซึ่งได้ศึกษากันมาแล้ว

คำให้การจำเลยที่ยื่นต่อศาลนั้น ปกติต้องทำเป็นหนังสือ มีข้อความตามมาตรา 67 และมาตรา 177 เว้นแต่คดีมีโนสแร่ และคดีไม่มีข้อยุ่งยาก จำเลยจะให้การด้วยวาจาก็ได้ ตาม ป.วิ.แพ่งมาตรา 193 วรรคสอง และมาตรา 196 วรรคสอง

ในการเรียงเรียงคำให้การในคดีแพ่ง แม้ว่าจะมีความมุ่งหมายเพื่อแก้ข้อกล่าวหาของโจทก์เช่นเดียวกับคดีอาญา แต่ในคดีแพ่งนอกจากจะมีปัญหาข้อกฎหมายให้พิจารณายุ่งยากและสลับซับซ้อนแล้ว กฎหมายยังกำหนดข้อที่ต้องปฏิบัติตลอดจนวิธีการทำคำให้การอยู่หลายประการ ซึ่งจำเลยจะต้องระมัดระวังการทำคำให้การให้เป็นไปตามข้อกำหนดที่ ป.วิ.แพ่ง กำหนดไว้ มิฉะนั้นก็อาจจะเกิดผลเสียแก่การต่อสู้คดีได้

ก) ข้อที่จะต้องพิจารณาประกอบการเรียงเรียงคำให้การ

ก่อนที่จะเรียงเรียงคำให้การ หนายความต้องใช้หลักในการเตรียมคดีมาช่วยเป็นข้อมูลในการเรียงเรียง ในทางปฏิบัติจะพบว่า เมื่อลูกความซึ่งตกอยู่ในฐานะจำเลยมาปรึกษาหนายความลูกความจะนำหมายเรียกและสำเนาฟ้องมาให้หนายความดูด้วย ผู้เป็นหนายมีขั้นตอนที่จะต้องปฏิบัติ ดังนี้.-

ประการแรก ต้องสอบถามว่าจำเลยเป็นผู้รับหมายเรียกและสำเนาฟ้องด้วยตนเองหรือบุคคลในบ้านเรือนของจำเลยรับหมายฯ ไว้แทน หรือว่าโจทก์ปิดหมายฯ ถ้าหากเป็นกรณีจำเลยรับหมายเรียกและสำเนาฟ้องด้วยตนเอง ก็ต้องตรวจดูว่ารับหมายฯ วันที่เท่าไร ทั้งนี้เพราะเหตุว่าจำเลยจะต้องยื่นคำให้การภายใน 8 วันตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา 177 วรรคแรก ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อได้ส่งหมายเรียกและคำฟ้องให้จำเลยแล้ว ให้จำเลยทำคำให้การเป็นหนังสือยื่นต่อศาลภายใน 8 วัน”

คำว่า 8 วัน นี้ หมายถึง 8 วันที่จำเลยได้รับหมายเรียกและสำเนาฟ้อง^{1/} แต่ผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านให้ความเห็นว่า 8 วัน เริ่มแต่วันที่ได้ส่งหมายเรียกและสำเนาฟ้องแก่จำเลย มิใช่ถือเอาวันที่จำเลยได้รับ^{2/}

1/ อ.มารุต บุณนาค หนังสือดั่งอ้าง หน้า 269

2/ อ.โชติ เศรษฐกรนท์ วิชาว่าความ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520 หน้า 184.

เมื่อความเห็นของนักกฎหมายแตกต่างกันเช่นนี้ ก็ทำให้เกิดปัญหาว่าจะต้องเริ่มต้นนับวันใดแน่ ในเรื่องนี้โดยส่วนตัวของผู้เขียนมีความเห็นว่าต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่จำเลยได้รับหมายเรียกและสำเนาฟ้อง (ส่วนวิธีนับจะได้ศึกษากันต่อไป) ทั้งนี้ผู้เขียนมีเหตุผลว่า จริงอยู่เมื่อพิจารณาตามความในมาตรา 177 วรรคแรก ทำให้เข้าใจไปได้ว่าเริ่มนับตั้งแต่เมื่อส่งหมายเรียก และสำเนาฟ้องให้จำเลย แต่ถ้าพิจารณาตามมาตรา 197 วรรคแรก ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อจำเลยได้รับหมายเรียกให้ยื่นคำให้การ หรือเมื่อโจทก์ถูกฟ้องแย้งแล้ว จำเลยหรือโจทก์มิได้ยื่นคำให้การหรือคำให้การแก้ฟ้องแย้ง ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ทั้งมิได้แจ้งเหตุขัดข้องต่อศาลภายในกำหนดเวลา เช่นว่านั้น ให้ถือว่าจำเลยหรือโจทก์ขาดนัดยื่นคำให้การ”

ฯลฯ

ตามหลักกฎหมาย มาตรา 197 นี้ ชี้ให้เห็นว่าเมื่อจำเลยได้รับหมายเรียกและสำเนาฟ้องแล้วจำเลยจะต้องยื่นคำให้การภายในกำหนดของกฎหมาย มิฉะนั้นอาจจะถูกศาลมีคำสั่งว่าขาดนัดยื่นคำให้การ นี่เป็นเหตุผลประการแรกที่แสดงว่าต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่จำเลยได้รับหมายเรียกและสำเนาฟ้อง

เหตุผลประการที่สอง ถ้าแปลตามมาตรา 177 วรรคแรกว่าให้นับตั้งแต่ได้ส่งหมายเรียกและสำเนาฟ้องแล้ว อาจจะก่อให้เกิดปัญหาเช่นจำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่ภูมิลำเนาเกิดในเขตอำนาจศาลแพ่ง พยานหลักฐานต่าง ๆ ล้วนแต่อยู่ในเขตอำนาจศาลแพ่งทั้งสิ้น หากโจทก์ขออนุญาตฟ้องจำเลย ณ ศาลแพ่ง ซึ่งจะต้องส่งหมายเรียกและสำเนาฟ้องไปให้แก่จำเลย ณ ภูมิลำเนาของจำเลย ซึ่งจะต้องส่งจากศาลแพ่งไปยังศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอนเพื่อสลักหลังหมายฯ นำส่งแก่จำเลยต่อไป (มาตรา 15 (2)) ดังนั้นเมื่อได้ส่งหมายฯ ไปยังศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอนกว่าหมายฯ จะเดินทางจากกรุงเทพฯ ไปถึงจังหวัดแม่ฮ่องสอนและกว่าศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอนจะได้รับหมายฯ ย่อมใช้เวลาหลายวัน เมื่อศาลจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้รับหมายฯ แล้วสลักหลังหมายฯ เพื่อส่งให้จำเลย กว่าพนักงานเดินหมายฯ จะเดินทางไปส่งหมายเรียกและสำเนาฟ้องให้จำเลยได้หากต้องใช้เวลาอีก 2 หรือ 3 วัน รวมเวลาดังแต่หมายฯ เดินทางจากกรุงเทพฯ จนกระทั่งจำเลยได้รับใช้เวลาอย่างน้อยกว่า 8 วัน แน่ ๆ เพราะฉะนั้น ถ้านับเวลาเริ่มตั้งแต่วันที่ส่งจากศาลแพ่ง พอจำเลยรับหมายฯ จำเลยก็หมดสิทธิยื่นคำให้การแล้ว เพราะเกิน 8 วัน ซึ่งน่าจะไม่ใช่ความประสงค์ของกฎหมาย ทั้งในทางปฏิบัติเท่าที่ผู้เขียนได้พบเห็นก็เริ่มนับตั้งแต่วันที่จำเลยได้รับหมายเรียกและสำเนาฟ้องเป็นต้น (ดูตัวอย่างท้ายบท) ดังนั้นเมื่อรู้ว่าจะรับหมายฯ วันที่เท่าใดแล้ว ก็นับดูว่าเหลือเวลาเท่าไร จึงจะครบ 8 วัน การนับคงนำหลักการนับเวลาซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้ กล่าวคือ เริ่มนับหนึ่งในวันถัดจากวันที่ได้รับหมายฯ ตาม ป.พ.พ.มาตรา 158, 160 (เทียบนัย ฎ. 409/2504) เช่นรับหมายวันที่ 12

กันยายน 2523 เริ่มนับหนึ่งในวันที่ 13 เป็นต้นไปครบกำหนดในวันที่ 20 กันยายน 2523 ถ้าหากในวันที่ 20 นี้ไปตรงกับวันเสาร์ สิทธิในการยื่นคำให้การจะขยายออกไปจนถึงวันจันทร์ที่ 22 ซึ่งเป็นวันราชการปกติ (นั่นก็คือไม่นับรวมวันเสาร์และวันอาทิตย์) เมื่อได้ตรวจดูวันที่ ๆ รับผิดชอบต่อความมาปรึกษาเกินกว่า 8 วันแล้ว คดีนั้นก็สมควรรับว่าความให้ เพราะพ้นกำหนดยื่นคำให้การเสียแล้วโอกาสแพ้มากกว่าชนะ เว้นเสียแต่ว่าจะร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำให้การโดยอาศัยกรณีมีเหตุสุดวิสัยตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา 23

ในกรณีนี้จำเลยแจ้งว่าไม่ได้รับหมายเรียกและสำเนาฟ้องด้วยตนเอง แต่พนักงานเดินหมายศาลได้นำมาปิดที่บ้านจำเลย ทนายความก็ต้องตรวจดูที่หน้าต้นหมายเรียกฯ ว่าพนักงานเดินหมายฯ ปิดหมายฯ วันที่เท่าไร การปิดหมายฯ จะมีผลเมื่อ 15 วันนับแต่ปิดหมายฯ ได้ล่วงพ้นไปแล้ว ตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา 79 เพราะฉะนั้นต้องนำระยะเวลา 15 วัน รวมกับระยะเวลายื่นคำให้การอีก 8 วัน รวมเป็น 23 วัน

โดยสรุป หมายความว่า สิทธิในการยื่นคำให้การของจำเลยจะขยายไปได้ถึง 23 วัน สมมติปิดหมายฯ วันที่ 12 กันยายน 2523 วันสุดท้ายที่จะยื่นคำให้การได้ คือวันที่ 5 ตุลาคม 2523

ประการที่สอง ให้ตรวจดูสำเนาคำฟ้องที่จำเลยนำมาให้เพื่อจะได้รู้ว่าถูกโจทก์ฟ้องด้วยเรื่องอะไร เช่นผิดสัญญา หรือละเมิด ฯลฯ เป็นต้น ทั้งนี้จะรู้ได้โดยในหน้าฟ้องจะบ่งบอกข้อหาหรือฐานความผิดไว้

ประการที่สาม สอบปากคำเช่นเดียวกับการสอบข้อเท็จจริงในการทำคำฟ้องดูตั้งที่ได้ศึกษามาในตอนต้นแล้ว ที่กล่าวมานี้เป็นข้อพิจารณาที่จะนำมาประกอบการเรียบเรียงคำให้การหรือเรียกว่าอยู่ในขั้นก่อนจะรับเป็นทนายทำคำให้การ ส่วนหลักเกณฑ์การเรียบเรียงคำให้การจริง ๆ อยู่ใน ป.วิ.แพ่ง มาตรา 177 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ให้จำเลยแสดงโดยชัดแจ้งในคำให้การว่าจำเลยยอมรับหรือปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ทั้งสิ้น หรือแต่บางส่วนรวมทั้งเหตุแห่งการนั้น”

จากหลักกฎหมายมาตรานี้ หากนักศึกษาสังเกตจะเห็นว่ากฎหมายกำหนดแต่เพียงหลักกว้าง ๆ ว่าจำเลยจะยอมรับหรือปฏิเสธคำฟ้องของโจทก์อย่างไร จะยอมรับหรือปฏิเสธโดยสิ้นเชิงหรือบางส่วนเพียงแค่นี้ กฎหมายไม่ได้ให้รายละเอียดว่า คำให้การจะต้องขึ้นต้นหรือมีแบบปฏิบัติก่อนหลังหรือมีลำดับอย่างไร ดังนั้นจึงเป็นเรื่องยากที่จะชี้ชัดให้แน่นอนหรือตายตัวว่ามีหลักเกณฑ์ต้องปฏิบัติอย่างไร คำให้การในคดีแพ่งแต่ละฐานความผิดขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป

แต่อย่างไรก็ตามก็หาใช่จะวางหลักเกณฑ์ไม่ได้เสียเลยก็หาไม่ แม้จะวางหลักเกณฑ์ตายตัวไม่ได้ แต่ก็พอจะวางหลักในการเรียบเรียงคำให้การได้อย่างกว้าง ๆ ได้ดังนี้ คือ.-

(1) นำข้อเท็จจริงซึ่งโจทก์บรรยายในฟ้องมาเปรียบเทียบกับข้อเท็จจริงที่ทนายได้ สอบถามจากการสอบข้อเท็จจริงหรือได้รับฟังจากจำเลยว่ามีสิ่งใดเป็นข้อแตกต่างกันบ้าง ไม่ว่าจะ เป็นในด้านสาระสำคัญ หรือส่วนปลีกย่อย เพื่อนำมาพิจารณาประกอบการต่อสู้คดี เช่น โจทก์ ฟ้องว่าจำเลยค้างชำระค่าเช่าในคดีเช่าทรัพย์สินหรือจำเลยผิดสัญญาเช่าบ้านหรือผิดสัญญาก่อสร้าง ไม่ดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จภายในกำหนด หรือใช้วัสดุก่อสร้างไม่ตรงตามสัญญา สิ่ง ต่าง ๆ เหล่านี้สามารถรู้ได้จากลูกความว่าความจริงเป็นประการใด

ถ้าจำเลยรับว่าเป็นจริงดังฟ้องโจทก์ เช่น ได้ผิดสัญญาค้างค่าเช่าจริง คำให้การก็ ควรอยู่ในรูปแบบพยานหลักฐานให้เป็นเบา เช่น ต่อรองขอผ่อนชำระ อาจจะขอชำระเป็นงวด ๆ เป็นต้น หากสมมติตามตัวอย่างที่กล่าวมานี้ จำเลยปฏิเสธไม่เป็นความจริง ๆ เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ข้อ เท็จจริงที่ไม่ตรงกันและเป็นสาระสำคัญนี้เองต้องโต้เถียงเป็นประเด็นไว้ หรือในคดีถูกฟ้องว่าผิด สัญญาก่อสร้างใช้วัสดุก่อสร้างคือเหล็กเส้นไม่เต็มขนาด 3 หุน ตามข้อสัญญา ถ้าได้ข้อเท็จจริง ว่าเหล็กเส้น 3 หุนในท้องตลาดหรือที่ผลิตในประเทศไทยปัจจุบันมีลักษณะไม่กลมทีเดียว ถ้าวัด ขนาดด้านหน้าจะถึง 3 หุน แต่ด้านข้างอาจจะขาดไปบ้าง แต่ในท้องตลาดทั่วประเทศ ก็เรียกว่า ขนาด 3 หุน ดังนี้ ข้อเท็จจริงเช่นว่านี้ก็จะเป็นสาระสำคัญที่นำไปเรียบเรียงโต้แย้งเป็นประเด็น ข้อต่อสู้

ข) ประเด็นการต่อสู้

คำให้การต่อสู้คดีแพ่งนั้นแตกต่างกับคำให้การในคดีอาญา ในคดีอาญาจำเลยจะ ปฏิเสธฟ้องโจทก์ลอย ๆ โดยไม่อ้างเหตุผลก็ได้ ข้อใดที่โจทก์ยกขึ้นกล่าวอ้างจำเลยนิ่งเสียไม่ให้การ ถึง การนิ่งหรือการไม่ให้การถึงไม่ถือว่าเป็นการยอมรับข้อเท็จจริงตามฟ้องของโจทก์ ทาง กฎหมายกลับถือว่าจำเลยปฏิเสธ โจทก์ผู้กล่าวหาที่มีหน้าที่นำสืบให้สมข้อกล่าวหา นั้น ๆ ดังที่ นักศึกษาได้ศึกษามานี้แล้วในบทที่เกี่ยวกับการเรียบเรียงคำให้การจำเลยในคดีอาญา แต่ใน คดีแพ่งกลับตรงกันข้ามกับคดีอาญา ในคดีแพ่งนั้นข้อใดที่โจทก์ยกขึ้นกล่าวอ้าง แต่จำเลยไม่ได้ ให้การต่อสู้ไว้หรือให้การไม่ถึง กฎหมายถือว่าจำเลยยอมรับตามข้อกล่าวหาของโจทก์ ไม่เกิด ประเด็นที่จะต้องพิสูจน์ ดังนั้นโจทก์จึงไม่จำเป็นต้องนำสืบถึงข้อที่จำเลยไม่ได้ให้การถึงไว้

อนึ่ง คำให้การปฏิเสธฟ้องของโจทก์ เมื่อจำเลยปฏิเสธ การปฏิเสธเช่นนั้นจะต้องอ้าง เหตุผลแห่งข้อต่อสู้ขึ้นไว้ให้ชัดเจน หากไม่มีเหตุแห่งการที่ได้ปฏิเสธซึ่งนักกฎหมายเรียกว่า ปฏิเสธลอย จำเลยจะไม่มีประเด็นที่จะสืบ เช่น โจทก์ฟ้องเรียกเงินตามสัญญา จำเลยให้การแต่ เพียงว่า จำเลยทราบฟ้องของโจทก์แล้วขอปฏิเสธทั้งหมดว่าไม่ได้กู้เงินของโจทก์เพียงแค่นี้ จำเลยจะนำสืบว่าโจทก์ปลอมลายมือชื่อในสัญญาภู่นั้นยอมไม่ได้ ทั้งนี้เพราะไม่ได้อ้างเหตุแห่ง การนั้น คือเรื่องปลอมลายมือชื่อไว้ในคำให้การ แม้จำเลยจะได้ถามค้ำพยานโจทก์ไว้แล้วจำเลย

ก็ไม่มีสิทธิ์นำสืบ (เทียบนัย ฎ. 21/2523)

มีข้อควรสังเกตว่า ในกรณีที่จำเลยให้การปฏิเสธฟ้องโดยไม่ได้อ้างเหตุผลแห่งการปฏิเสธไว้ด้วยนั้น แม้จำเลยจะไม่มีประเด็นที่จะนำสืบพยานดังกล่าวได้ก็ตาม ก็ต้องถือว่าโจทก์กล่าวอ้างแต่จำเลยปฏิเสธ โจทก์ยังคงมีหน้าที่นำสืบให้ปรากฏแก่ศาลว่า ข้อกล่าวหาของโจทก์เป็นความจริงหรือไม่ แต่ถ้าหากว่าคำให้การของจำเลยคลุมเครือไม่แจ้งชัดว่ายอมรับหรือปฏิเสธเช่นคำให้การระบุกว้าง ๆ ว่า “ขอปฏิเสธโดยสิ้นเชิง” ไม่ระบุว่าข้อไหนบ้างที่ปฏิเสธ หรือว่า “นอกจากที่ให้การรับแล้วถือว่าปฏิเสธ” ดังนี้ศาลไม่ถือว่าเป็นคำให้การปฏิเสธทั้งสิ้น หรือปฏิเสธข้อใดข้อหนึ่งโดยชัดแจ้ง เมื่อไม่ปฏิเสธข้อใดชัดแจ้งก็ถือว่ายอมรับตามข้อกล่าวอ้างของโจทก์^{1/} โจทก์ไม่ต้องนำสืบ มีข้อยกเว้นเฉพาะในเรื่องค่าเสียหายที่โจทก์ฟ้องเรียกร้องในคดีถือว่าจำเลยปฏิเสธเสมอ นอกจากจำเลยจะให้การรับ ถึงแม้จำเลยจะไม่ให้การเลยก็ถือว่าจำเลยปฏิเสธ และโจทก์จะต้องนำสืบทั้งนี้เพราะค่าเสียหายเป็นอีกเรื่องหนึ่งต่างหากจากข้อที่ว่าใครผิดใครถูกในเหตุอันนำมาซึ่งความเสียหายนั้น^{2/} สำหรับค่าเสียหายตามกฎหมาย ศาลย่อมกะให้เองตามที่เห็นสมควร เช่น คดีละเมิด ศาลมีดุลพินิจกำหนดค่าเสียหายให้ตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการทำละเมิด (ป.พ.พ.มาตรา 438) ดังนั้น ในกรณีดังกล่าวนี้แม้จำเลยไม่ได้สู้เกี่ยวกับค่าเสียหายเช่นนี้ไว้ ก็ต้องถือว่าจำเลยปฏิเสธ เป็นหน้าที่ของโจทก์ผู้กล่าวอ้างต้องนำสืบโดยตลอด (ฎ. 314/2504) เว้นแต่จำเลยรับจึงไม่ต้องสืบ

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยว่า ข้อกล่าวหาที่จำเลยให้การปฏิเสธนั้น จะต้องยกขึ้นต่อสู้ไว้ให้ชัดแจ้ง มิฉะนั้นถือว่าจำเลยไม่มีประเด็นจะนำสืบ เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 812/2486

โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ 2 เป็นลูกจ้างของจำเลยที่ 1 ได้ขบขระเป็นปกติธุระของจำเลยที่ 1 จนรถยนต์ของโจทก์เสียหายโดยประมาทเลนเล่น จำเลยที่ 1 ต่อสู้คดีว่า การชนเกิดจากความผิดของโจทก์ ไม่ได้ปฏิเสธข้อที่โจทก์อ้างว่าจำเลยที่ 2 เป็นลูกจ้างและไม่ได้ให้การต่อสู้ว่าไม่ได้กระทำการในทางที่จ้าง จำเลยจึงไม่มีประเด็นที่จะโต้แย้งในข้อนี้ อย่างไรก็ดี โจทก์จึงไม่มีหน้าที่จะต้องนำสืบข้อที่ไม่เป็นประเด็นโต้เถียงเหล่านี้

1/ ศจ.จิตติ ดิงศรัทย์ บันทึกหมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2151/2522 คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2522 ตอน 11 หน้า 1728-1730

2/ ศจ.หลวงจ่ารัฐนิติศาสตร์ คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์หลวงจ่ารัฐนิติศาสตร์ หน้า 116

คำพิพากษาฎีกาที่ 218/2488

ฟ้องข้อใดที่จำเลยไม่ได้ให้การปฏิเสธหรือต่อสู้ไว้ ถือว่าฟ้องข้อนั้นไม่เป็นประเด็น คู่มเถียงในคดี โจทก์ไม่ต้องนำสืบ ศาลรับฟังตามฟ้องได้ อ้างว่าถ้าจำเลยประสงค์จะปฏิเสธหรือต่อสู้ข้ออ้างของโจทก์ในข้อใด จำเลยต้องกล่าวให้ชัดเจนทุกข้อ ในข้อใดไม่ปฏิเสธหรือต่อสู้ไว้ ข้อนั้นย่อมไม่เป็นประเด็นในคดี โจทก์ไม่ต้องนำสืบ

คำพิพากษาฎีกาที่ 768/2490

ข้อเท็จจริงที่โจทก์บรรยายมาในฟ้อง ฝ่ายจำเลยมิได้ปฏิเสธข้ออ้างหรือมิได้ให้การ ถึงต้องถือว่าจำเลยยอมรับข้อเท็จจริงนั้น ๆ จึงไม่มีประเด็นที่โจทก์จะต้องสืบอีก

คำพิพากษาฎีกาที่ 540/2493

จำเลยกล่าวในคำให้การแต่เพียงว่า โจทก์ผิดสัญญามิได้กล่าวว่าโจทก์ได้กระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใดอันเป็นการผิดสัญญา คำให้การของจำเลยเช่นนี้ย่อมไม่ก่อให้เกิดเป็น ประเด็นขึ้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 689/2497

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยเป็นเจ้าของและผู้จัดการห้างหุ้นส่วนสามัญ ให้รับผิดชอบในหนี้ของ ห้างหุ้นส่วนสามัญ จำเลยให้การยอมรับว่าเป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วนสามัญแต่ไม่ได้ให้การว่า เป็นเจ้าของหรือไม่ ต้องถือว่าจำเลยยอมรับว่าเป็นเจ้าของจริงตามฟ้อง เพราะเมื่อจำเลยไม่ได้ ให้การโต้แย้งไว้ ต้องถือว่าจำเลยยอมรับ

คำพิพากษาฎีกาที่ 1822/2497

จำเลยให้การตัดฟ้องว่า ผู้ลงชื่อในฟ้องไม่มีอำนาจฟ้องแทนบริษัทโจทก์ แต่ไม่ได้ กล่าวหาว่า โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องและสัญญาไม่ผูกพันเพราะเหตุใด เป็นคำให้การที่ไม่ชอบด้วย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 จำเลยไม่มีประเด็นที่จะนำสืบ

คำพิพากษาฎีกาที่ 267/2498

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับตามสัญญาประนีประนอม จำเลยไม่ปฏิเสธว่าไม่ใช่สัญญา ประนีประนอม แต่ต่อสู้ว่า จำเลยทำสัญญานั้นโดยสำคัญผิดและสามีจำเลยบอกกล่าวแล้ว ดังนี้ ต้องฟังตามฟ้องของโจทก์ว่า เป็นสัญญาประนีประนอม

คำพิพากษาฎีกาที่ 50/2499

ฟ้องขับไล่จำเลยจากที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่เช่า จำเลยให้การว่าเช่าที่ดิน แต่สิ่งปลูก สร้างเป็นของจำเลย สัญญาเช่าไม่ถูกต้องจำเลยได้หักทวงแล้ว โจทก์ว่าจะแก้ก็ไม่แก้ดังนี้ ตาม คำให้การไม่มีเหตุผลชัดเจนว่าสัญญาเช่าไม่ถูกต้องอย่างไร จึงไม่มีประเด็นที่จำเลยจะนำสืบ หักล้างสัญญาเช่าได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 473/2507

เมื่อผู้ค้าประกันถูกฟ้องเป็นจำเลย ผู้ค้าประกันให้การต่อสู้ว่า นายจ้างได้ผ่อนเวลาให้ลูกจ้างชำระเงินที่ยักยอกเอาไปโดยผู้ค้าประกันมิได้ยินยอมด้วย แต่มิได้ระบุให้ชัดว่า นายจ้างได้ผ่อนเวลาให้ตอนไหนเมื่อไร ผู้ค้าประกันจึงไม่มีประเด็นที่จะนำสืบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 955/2508 และ 913/2509

จำเลยให้การเพียงว่าฟ้องของโจทก์เคลือบคลุมไม่สามารถจะเข้าใจสภาพแห่งข้อหาได้โดยมิให้การว่า ไม่สามารถจะเข้าใจสภาพแห่งข้อหาข้อใด คำไหนอย่างไร เช่นนี้ ถือว่าเป็นคำให้การที่ไม่มีประเด็น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 231-232/2509

คำให้การของจำเลยที่ว่า หนังสือมอบอำนาจไม่สมบูรณ์ตามกฎหมายนั้น จำเลยไม่มีประเด็นที่จะนำสืบ เพราะมิได้ให้การว่า ไม่สมบูรณ์ตามกฎหมายด้วยเหตุอย่างไร

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 354/2509

คำให้การของจำเลยที่ว่า โจทก์เป็นผู้ทรงเช็คโดยไม่บริสุทธิ์ ไม่บริสุทธิ์อย่างไรมิได้แสดงไว้ ถือว่าไม่มีประเด็นที่จำเลยจะนำสืบได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1296/2512

จำเลยให้การในตอนต้นแต่เพียงว่า ฟ้องโจทก์ไม่เป็นความจริง นอกจากที่จำเลยให้การต่อไปนี้ ขอให้ถือว่าจำเลยปฏิเสธทั้งสิ้น และในคำให้การต่อไปของจำเลยก็ได้แสดงให้เห็นชัดแจ้งว่า จำเลยยอมรับหรือปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ที่ว่าครอบครองที่พิพาทมา 40 ปี ย่อมได้กรรมสิทธิ์ เช่นนี้ กรณีจึงมีลักษณะเป็นว่าจำเลยเพียงแต่กล่าวปฏิเสธลอย ๆ และมีได้ให้การโดยแจ้งชัดว่ายอมรับหรือปฏิเสธข้ออ้างของโจทก์ทั้งสิ้นหรือแต่บางส่วน รวมทั้งเหตุการณ์ปฏิเสธนั้น คดีจึงต้องฟังว่าโจทก์ได้กรรมสิทธิ์ในที่พิพาทโดยการครอบครอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 536/2513

จำเลยถูกฟ้องในฐานะผู้ค้าประกันให้การว่าจะได้ลงชื่อเป็นผู้ค้าประกันหรือเปล่าจำไม่ได้ สัญญาคู่และสัญญาผู้ค้าประกันท้ายฟ้องจำเลยไม่รับรองและไม่ยืนยัน ดังนี้ ถือว่ามีได้ให้การรับหรือปฏิเสธฟ้องโจทก์ จำเลยจึงไม่มีข้อต่อสู้และประเด็นที่น่าสืบ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 246/2517

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยยืมเงินโจทก์ไป ได้ทำหนังสือกู้ไว้โดยไม่ได้ระบุเวลาชำระเงิน แต่จำเลยสัญญาว่า จะชำระเงินต้นและดอกเบี้ยให้ภายใน 3 ปี ครบกำหนดใน พ.ศ. 2508 จำเลยไม่ชำระหนี้ จำเลยให้การว่าได้ยืมเงินโจทก์ไปจริงตามฟ้อง แต่ได้หักหนี้กันไปแล้วและคดีขาดอายุความ เรื่องกำหนดเวลาใช้เงิน 3 ปี ก็ดี เรื่องหนี้ถึงกำหนดชำระใน พ.ศ. 2508 ก็ดีจำเลยมิได้

ให้การปฏิเสธไว้ ดังนี้ ต้องถือว่าจำเลยรับตามฟ้อง โจทก์ไม่จำเป็นต้องสืบพยานในข้อนี้ โจทก์ฟ้องคดีเมื่อ พ.ศ. 2515 คดีจึงยังไม่ขาดอายุความ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 516/2518

คำให้การจำเลยได้ลงชื่อเป็นผู้กู้และคำประกันตามสัญญาที่โจทก์ฟ้อง ซึ่งมีได้กรอกข้อความและรับเงินไปแล้ว โจทก์กรอกข้อความลงโดยจำเลยไม่รู้เห็นยินยอม เป็นสัญญาปลอม ดังนี้ไม่ปฏิเสธการกู้และคำประกัน ข้อนี้ไม่ทำให้จำเลยชนะคดีได้ ไม่มีข้อที่จำเลยจะนำสืบ จึงไม่มีเหตุที่จะฟ้องแย้ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1142/2519

จำเลยให้การว่าจำเลยไม่เคยยินยอมให้ลูกจ้างนำรถของโจทก์ไปใช้ คนที่ขับรถของโจทก์ไปจนเกิดชนกันไม่ได้ทำหน้าที่ลูกจ้างจำเลย ดังนี้ ไม่มีประเด็นที่จำเลยจะนำสืบว่าโจทก์ใช้คนขับรถไปเติมน้ำมันจึงเกิดเหตุ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 174/2520

โจทก์ฟ้องให้จำเลยชำระเงินตามหนังสือรับสภาพหนี้ จำเลยให้การว่าได้ทำหนังสือรับสภาพหนี้โดยเจตนาลวงเจ้าหนี้อื่น หากหนังสือนี้มีผลบังคับจำเลยก็ใช้หนี้แทนโจทก์ไปแล้ว จึงขอหักหนี้กับโจทก์ตั้งนี้เป็นคำให้การที่ไม่ชัดแจ้งไม่ชอบด้วย ป.ว.พ. มาตรา 177 แต่เป็นคำให้การที่รับว่าได้ทำหนังสือจริง ศาลพิพากษาให้จำเลยใช้เงินตามฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 181/2520

คำให้การว่าฟ้องเคลือบคลุมและใบมอบอำนาจให้ฟ้องไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่ไม่บรรยายว่าเคลือบคลุมและไม่ชอบอย่างไร เป็นคำให้การที่ไม่แสดงเหตุให้ชัดแจ้ง ไม่มีประเด็นใน 2 ข้อนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1752/2520

ฟ้องอ้างสัญญาจำนองซึ่งระบุว่าได้รับเงินแล้ว จำเลยให้การปฏิเสธว่าโจทก์ไม่ได้ส่งมอบเงินแก่จำเลย ไม่อ้างว่าเพราะเหตุใด อันจะทำให้สัญญาจำนองไม่สมบูรณ์ ไม่ชอบด้วย ป.ว.พ. ม.177 ไม่มีประเด็นที่จำเลยจะนำสืบพยานจะนำสืบเพียงว่าไม่ได้รับเงินตามสัญญาไม่ได้เป็นการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อความในเอกสาร ตาม ม. 94 ศาลพิจารณาพยานโจทก์ฝ่ายเดียว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1788/2520

คำให้การจำเลยไม่มีในข้อค่าเสียหาย ไม่ชอบด้วย ป.ว.พ. ม. 177 จึงไม่มีประเด็นในข้อนี้ ตาม ป.พ.พ. ม.877 วรรค 2

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2578/2520

นิติบุคคลต่างประเทศมอบให้ฟ้องคดีโดยมีสำเนาภาพถ่ายหนังสือมอบอำนาจท้าย

ฟ้อง จำเลยคัดค้านว่าโจทก์มิใช่นิติบุคคลและแต่งตั้งผู้รับมอบอำนาจโดยไม่สมบูรณ์ แต่มิได้แสดง เหตุว่าไม่สมบูรณ์แบบเพราะเหตุใด มิได้คัดค้านการมีอยู่และความถูกต้องของสำเนาใบมอบอำนาจ ท้ายฟ้อง โจทก์จึงไม่ต้องส่งต้นฉบับเอกสารต่อศาลซึ่ง ป.ว.พ. ม. 47 บัญญัติไว้โดยเฉพาะคดี ฟังได้ว่าโจทก์ได้มอบอำนาจโดยถูกต้อง ไม่ต้องปิดและขีดฆ่าอากรแสตมป์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1275/2521

จำเลยให้การว่าฟ้องเคลือบคลุม และฎีกาว่าฟ้องเคลือบคลุม แต่ไม่บรรยายว่าเคลือบ คลุมข้อไหนอย่างไร ไม่มีประเด็นที่ศาลฎีกาจะรับวินิจฉัย (ดู ฎ. 3882/2529)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2243/2521

จำเลยให้การปฏิเสธว่าไม่ได้กู้เงินตามฟ้องสัญญาที่โจทก์นำมาฟ้องเป็นเอกสารปลอม ไม่กล่าวปลอมอย่างไร เมื่อสืบพยานโจทก์แล้ว จำเลยไม่มีประเด็นสืบ ศาลงดไม่สืบพยานจำเลย

(2) ถ้ามีข้อเท็จจริงที่จะโต้แย้งกันในคดีหลายข้อ ก่อนจะร่างก็ต้องปรับข้อเท็จจริง เหล่านั้นเข้ากับข้อกฎหมายเสียก่อนโดยนำหลักเกณฑ์ในลักษณะพยานมาพิจารณาประกอบว่า ประเด็นใดตกเป็นหน้าที่ของฝ่ายโจทก์หรือจำเลยจะต้องนำสืบก่อนในชั้นพิจารณา ประเด็นใด ตกเป็นหน้าที่ของโจทก์จะต้องนำสืบก่อนก็ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ลำดับต้นแล้วจึงถึงลำดับที่จำเลย จะต้องสืบเป็นลำดับหลัง

(3) ประเด็นที่จะปฏิเสธต้องต่อสู้ไว้ให้ปรากฏชัดเจนว่าปฏิเสธอย่างไรพร้อม ด้วยเหตุผลแห่งการปฏิเสธนั้น ๆ เช่นปฏิเสธความถูกต้องของพินัยกรรมว่าปลอม เพราะลายเซ็นชื่อ ในพินัยกรรมนั้นไม่ใช่ลายมือที่แท้จริงของผู้ทำพินัยกรรม หรือในคดีละเมิด ก็ปฏิเสธว่าไม่ใช่ ผู้ทำละเมิด เนื่องจากจำเลยได้ปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างไรจึงไม่ต้องรับผิด ค่ารักษาพยาบาลที่ โจทก์เรียกร้องมาสูงเกินไปและไม่เป็นความจริงประการใด เป็นต้น

(4) ยกข้อต่อสู้เกี่ยวกับข้อกฎหมาย (ถ้าหากมี) เป็นประเด็นเพื่อให้ศาลพิจารณา เช่น คำฟ้องของโจทก์เคลือบคลุม โดยแสดงเหตุผลให้ชัดเจนด้วยว่า **เคลือบคลุมตรงไหน อย่างไร โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง ฟ้องโจทก์ขาดอายุความ** พร้อมด้วยเหตุผล เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3352/2525

ยื่นคำให้การแต่เพียงว่า ฟ้องขาดอายุความ มิได้อ้างเหตุว่าขาดอายุความกรณีใด บ้าง เป็นคำให้การไม่ชัดเจน ไม่เป็นประเด็นที่ศาลฎีกาจะวินิจฉัยให้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3882/2529

จำเลยให้การว่า คำฟ้องโจทก์เคลือบคลุมเพราะไม่แสดงโดยแจ้งชัดซึ่งสภาพแห่ง ข้อหาและคำขอบังคับทั้งข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาเช่นว่านั้น ดังนี้ เป็นการยกถ้อยคำ

ในกฎหมายมาอ้างโดยมิได้บรรยายว่าสภาพแห่งข้อหาคำขอบังคับหรือข้ออ้างในคำฟ้องข้อใดที่ไม่ชัดเจนและไม่ชัดเจนอย่างไร คำให้การจำเลยจึงแสดงเหตุไม่ชัดเจนไม่มีประเด็นว่าฟ้องเคลือบคลุมหรือไม่... ฯลฯ (ดู ฎ. 181/2520, 1275/2521 ประกอบ)

(5) จัดลำดับเรื่องราวให้เกี่ยวและสัมพันธ์กันทั้งนี้คำให้การต้องไม่ขัดกันเอง

(6) คำให้การควรใช้ถ้อยคำสั้น กระชับรัด และชัดเจนอ่านเข้าใจง่าย บรรจุแต่เรื่องที่โต้เถียงกันอันเป็นสาระสำคัญ ส่วนที่ไม่ใช่สาระสำคัญอย่านำมาเรียบเรียง เนื่องจากรายละเอียดเหล่านี้สามารถนำสืบได้ในชั้นพิจารณา

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการต่อสู้ข้อกฎหมาย

(ก) การอ้างว่าฟ้องโจทก์เคลือบคลุม แม้จะเป็นปัญหาข้อกฎหมาย แต่ไม่ใช่ปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน (ฎ. 156,157/2523) ศาลจะหยิบยกขึ้นวินิจฉัยเองไม่ได้ หากจำเลยไม่ได้ต่อสู้ไว้ สาระสำคัญการอ้างข้อกฎหมายดังว่านี้ต้องแสดงผลให้ชัดเจนด้วยว่าตรงไหนเคลือบคลุม และเคลือบคลุมอย่างไรด้วย หากอ้างลอย ๆ ปราศจากเหตุผลถือว่าไม่มีประเด็นที่จะนำพยานของตนเข้าสืบ (ฎ. 913/2509, 1275/2521, 3882/2529)

(ข) การอ้างว่าคดีขาดอายุความแต่เดิมเคยปรากฏแนววินิจฉัยของศาลฎีกาว่าการอ้างอายุความ อ้างลอย ๆ ได้โดยไม่ต้องแสดงผลทั้งนี้เป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องพิจารณาในเมื่อจำเลยได้ยกขึ้นต่อสู้แล้ว (ฎ. 1069/2509) แต่ก็เคยมีตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาว่าการยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้นั้นจำเลยจะต้องระบุให้ชัดเจนว่าขาดอายุความอะไรจะอ้างลอย ๆ ไม่ได้ มิฉะนั้นศาลจะไม่วินิจฉัยถึง (ฎ. 1488/2492, ฎ. 3352/2525)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4291/2529

โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายที่จำเลยซึ่งเป็นลูกจ้างกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้รถยนต์ของโจทก์คว่ำได้รับความเสียหายต้องซ่อมแซมและทำให้ยาสูบที่บรรทุกมาเสียหาย โจทก์ต้องจ่ายค่าเสียหายในการซ่อมรถและใช้ค่าไปยาสูบให้โรงงานยาสูบ เป็นคดีมีหลายข้อหาหรือหลายประเด็น อายุความจึงมีหลายประเภท มีกำหนดเวลาต่างกัน จำเลยให้การเพียงว่าคดีขาดอายุความ โดยโจทก์มิได้บังคับตามสิทธิเรียกร้องภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด มิได้แสดงเหตุแห่งการขาดอายุความว่าขาดอายุความตามกฎหมายใด ในเรื่องใด เหตุใดฟ้องโจทก์จึงขาดอายุความ คำให้การของจำเลยจึงไม่ชอบด้วย ป.วิ.แพ่ง ม. 177 วรรคสอง และไม่ก่อให้เกิดประเด็นในคดี

มีข้อควรระวังเกี่ยวกับการยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ นั้น ถ้าจำเลยไม่ได้ยกขึ้นต่อสู้ ศาลจะหยิบยกขึ้นวินิจฉัยเองไม่ได้ เพราะ ป.พ.พ.มาตรา 193 บัญญัติห้ามไว้ ความว่า “เมื่อไม่ได้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ ท่านว่าศาลจะอ้างเอาอายุความมาเป็นมูลเหตุยกฟ้อง

ไม่ได้” ซึ่งเรื่องนี้แตกต่างกับคดีอาญา ในคดีอาญาคดีขาดอายุความหรือไม่เป็นดุลพินิจของศาลหยิบยกขึ้นวินิจฉัยได้เอง (ฎ. 1021-1022/2510) ในคำให้การจำเลยยกอายุความเรื่องตัวเงินขึ้นต่อสู้ ศาลจะยกอายุความเรื่องอื่นมาปรับไม่ได้ (ฎ. 864/2487)

(ค) การยกข้อต่อสู้ว่าโจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เรื่องอำนาจฟ้องเป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับความสะดวกเรียบร้อย แม้จำเลยไม่ยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ศาลก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ (ฎ. 1118/2509, 1313-1319/2510, 1803/2512) แต่ก็ควรยกขึ้นเป็นข้อตัดฟ้องไว้

ภายใน 1 ปี ทั้งนี้จำเลยได้รับเงินกู้จำนวนดังกล่าวไปจากนางทวิน วงศ์สนธิ ไปครบถ้วนแล้ว ปรากฏตามสำเนาภาพถ่ายหนังสือสัญญากู้เงินเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข 1

ข้อ 2. นับตั้งแต่จำเลยกู้เงินไปจากนางทวิน วงศ์สนธิ ไปดังกล่าวในข้อ 1 จนล่วงเลยกำหนดเวลาชำระเงินต้นคืน จำเลยไม่เคยชำระต้นเงินและดอกเบี้ยให้แก่นางทวิน วงศ์สนธิเลย

ครั้นต่อมาวันที่ 11 ธันวาคม 2512 นางทวิน วงศ์สนธิ ได้โอนสิทธิเรียกร้องในมูลหนี้จำนวนดังกล่าวพร้อมทั้งดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ ปรากฏตามสำเนาภาพถ่ายหนังสือโอนสิทธิเรียกร้องหนี้เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข 2

เมื่อโจทก์ได้รับโอนสิทธิเรียกร้องในมูลหนี้จำนวนดังกล่าวพร้อมทั้งดอกเบี้ยโจทก์และนางทวิน วงศ์สนธิ จึงได้มอบให้ นายวิทยา วิทยากุล ทนายความ มีหนังสือบอกกล่าวแจ้งให้จำเลยทราบถึงการโอนสิทธิเรียกร้องหนี้ดังกล่าว พร้อมทั้งแจ้งให้จำเลยนำต้นเงินและดอกเบี้ยไปชำระให้แก่โจทก์ภายในกำหนด 7 วัน นับแต่วันที่จำเลยได้รับหนังสือบอกกล่าวของนายวิทยา วิทยากุล จำเลยได้รับหนังสือของนายวิทยา วิทยากุล แล้วเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2513 ปรากฏตามสำเนาหนังสือบอกกล่าวและใบตอบรับของกรมไปรษณีย์โทรเลข เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข 3 และ 4 ตามลำดับ จำเลยไม่ได้คัดค้านการโอนสิทธิเรียกร้องรายนี้แต่จำเลยก็ไม่จัดการชำระหนี้ให้แก่โจทก์แต่ประการใด

ข้อ 3. นับตั้งแต่จำเลยกู้เงินไปจากนางทวิน วงศ์สนธิ จนถึงวันฟ้องเป็นเวลา 23 เดือน กับ 14 วัน โจทก์ขอคิดเป็นเวลา 23 เดือน ซึ่งจำเลยมีหน้าที่ต้องชำระดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี จากต้นเงิน 60,000 บาท คิดเป็นเงิน 17,250 บาท รวมต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นเงิน 77,250 บาท (เจ็ดหมื่นเจ็ดพันสองร้อยห้าสิบบาทถ้วน) โจทก์ไม่มีทางใดที่จะตกลงกับจำเลยด้วยดีได้ จึงต้องฟ้องขอให้ศาลบังคับ.

ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด

(หมายเหตุ ภูมิสำเนาของคู่ความที่ปรากฏในฟ้องเป็นไปตามที่เป็นจริงในขณะที่ฟ้อง ให้นักศึกษาประยุกต์ใช้ให้ถูกต้อง เช่นจังหวัดพระนครปัจจุบันคือกรุงเทพมหานคร- ผู้รวบรวม)

(๕)

คำขอท้ายคำฟ้องแพ่ง

เพราะฉะนั้นขอศาลได้ออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษา
และบังคับจำเลยตามคำขอต่อไปนี้

๑. ให้จำเลยชำระต้นเงินจำนวน 60,000 บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ยที่ค้าง นับแต่วันกู้เงิน
จนถึงวันฟ้อง เป็นเงิน 17,250 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 77,250 บาท (เจ็ดหมื่นเจ็ดพันสองร้อย-
ห้าสิบบาทถ้วน) ให้กับโจทก์

๒. ให้จำเลยชำระดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ในต้นเงินจำนวน 60,000
บาท นับแต่วันฟ้องจนกว่าจำเลยจะชำระต้นเงินให้แก่โจทก์เสร็จสิ้น

๓. ให้จำเลยชดเชยค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนโจทก์ด้วย

๔. _____

ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาคำฟ้องโดยข้อความถูกต้องเป็นอย่างเดียวกัน มา
ด้วย _____ ฉบับ และรอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว.

ลายมือชื่อ _____ โจทก์

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้า.....
ทนายความใบอนุญาตที่..... อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....
ถนน..... ตรอก/ซอย..... ใกล้เคียง.....
ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....
โทร..... เป็นผู้เรียง

.....
ผู้เรียง

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้า.....
อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน.....
ตรอก/ซอย..... ใกล้เคียง..... ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... โทร.....
เป็นผู้เขียนหรือพิมพ์

.....
ผู้เขียนหรือพิมพ์

ตัวอย่าง

คำให้การแก้คดีเงินกู้และโอนสิทธิเรียกร้อง

(๑๑ ก.)

คำให้การจำเลย

คดีหมายเลขดำที่ _____ /๒๕_____

ศาล _____ แห่ง _____

วันที่ 2 เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕ 13

ความ _____ แห่ง _____

ระหว่าง { นายสนั่น สารคราม _____ โจทก์
 นายชม พันธสมาน _____ จำเลย
 ข้าพเจ้า นายสนั่น สารคราม _____

_____ จำเลย
 เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย อาชีพ ค้าขาย เกิดวันที่ _____
 เดือน _____ พ.ศ. _____ อายุ 32 ปี อยู่บ้านเลขที่ 162 ถนน _____
 ตรอก/ซอย _____ ใกล้เคียง _____ ตำบล/แขวง พระราม 1
 อำเภอ/เขต ปทุมวัน จังหวัด พระนคร โทรศัพท์ _____

ได้ทราบคำฟ้องตลอดแล้ว ขอให้การตามที่จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. จำเลยรับว่า จำเลยได้ทำสัญญากู้เงินจำนวน 60,000 บาท ไปจาก นางทวิน วงศ์สนิท ในอัตราดอกเบี้ยชั่งละ 1 บาท ใช้คืนภายใน 1 ปี ตามที่โจทก์บรรยายไว้ในฟ้อง ข้อ 1. จริง

ข้อ 2. จำเลยขอปฏิเสธความถูกต้องแท้จริงของภาพถ่ายหนังสือโอนสิทธิเรียกร้องนี้ ตามภาพถ่ายเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข 2 ที่โจทก์อ้างว่า นางทวิน วงศ์สนิท โอนสิทธิเรียกร้อง

หมายเหตุ ข้าพเจ้ารอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

ลายมือชื่อ _____ จำเลย

ในมูลหนี้ให้กับโจทก์ โดยขอปฏิเสธว่าลายมือชื่อในช่องผู้โอนสิทธิเรียกร้อง มิใช่ลายมือชื่อนางทวิณ วงศ์สนธิ เจ้าหน้าที่แท้จริง หากแต่เป็นลายมือชื่อของบุคคลอื่น ที่โจทก์กับพวกจัดให้มีการปลอมขึ้นโดยไม่ชอบและไม่สุจริต

ข้อ 3. โจทก์และนางทวิณ วงศ์สนธิ ไม่เคยแจ้งให้จำเลยทราบถึงการโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าว หากจะมีการโอนสิทธิเรียกร้องดังกล่าวจริง จำเลยไม่เคยตกลงยินยอมด้วย ทั้งจำเลยไม่เคยได้รับหนังสือบอกกล่าวใด ๆ จากทนายของโจทก์

ข้อ 4. จำเลยได้ใช้หนี้ให้แก่นางทวิณ วงศ์สนธิ ไปแล้ว เป็นเงิน 30,000 บาท คงเหลือต้นเงินอีก 30,000 บาท เท่านั้น จำเลยไม่เคยค้างชำระดอกเบี้ยให้นางทวิณ วงศ์สนธิ คงชำระต่อเนื่องตลอดมา ที่โจทก์เรียกดอกเบี้ยเป็นจำนวนถึง 23 เดือน 14 วันนั้นเกินต่อความจริง กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม โจทก์ไม่มีนิติสัมพันธ์กับจำเลย หนี้สินของจำเลยจะมียู่อย่างไร ชอบที่นางทวิณ วงศ์สนธิ จะฟ้องบังคับจากจำเลยเอง

อาศัยเหตุดังกล่าว จึงขอศาลได้โปรดพิพากษายกฟ้องของโจทก์เสีย ให้โจทก์เสียค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนจำเลยด้วย

ควรมีควมแล้วแต่จะโปรด

ลงชื่อ	เสรี รักไทยวงศ์	ทนายจำเลย
คำให้การจำเลยฉบับนี้ข้าพเจ้า นายเสรี รักไทยวงศ์ ทนายจำเลยเป็นผู้เรียงพิมพ์		
ลงชื่อ	เสรี รักไทยวงศ์	ผู้เรียงพิมพ์

หมายเหตุ ภูมิลำเนาของจำเลยเป็นไปตามความเป็นจริงในขณะยื่นคำให้การ ให้นักศึกษาประยุกต์ใช้ด้วย จังหวัดพระนครตามคำให้การนั้น ปัจจุบันคือ กรุงเทพมหานคร - ผู้รวบรวม)

(๔)
คำฟ้อง

ตัวอย่าง
โจทก์ฟ้องบังคับจำนอง

คดีหมายเลขดำที่ _____ /๒๕____

ศาล _____ แห่ง _____

วันที่ 18 เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕ 09

ความ _____ แห่ง _____

ระหว่าง { นายประสงค์ ภัคดีเศรษฐี _____ โจทก์
นางจำปี คุณาสกุล _____ จำเลย

ข้อหาหรือฐานความผิด บังคับจำนอง

จำนวนทุนทรัพย์ 1,050,000 บาท - - - - - สตางค์

ข้าพเจ้า นายประสงค์ ภัคดีเศรษฐี _____ โจทก์

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย อาชีพ ค้าขาย

เกิดวันที่ - - - - - เดือน - - - - - พ.ศ. - - - - - อายุ - - - - - ปี อยู่บ้านเลขที่ 22

หมู่ที่ - - - - - ถนน เพชรบุรี ตรอก/ซอย สมประสงค์ 2

ใกล้เคียง - - - - - ตำบล/แขวง ถนนเพชรบุรี อำเภอ/เขต คูสิต

จังหวัด พระนคร โทรศัพท์ - - - - -

ขอยื่นฟ้อง นายจำปี คุณาสกุล _____

จำเลย

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย อาชีพ ค้าขาย

อยู่บ้านเลขที่ 126/8 หมู่ที่ - - - - - ถนน เพชรบุรี

ตรอก/ซอย - - - - - ใกล้เคียง - - - - - ตำบล/แขวง พญาไท

อำเภอ/เขต คูสิต จังหวัด พระนคร โทรศัพท์ _____

มีข้อความตามที่กล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. จำเลยเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดเลขที่ 4721 ตำบลสามเสนใน อำเภอคูสิต

จังหวัดพระนคร

หมายเหตุ ในช่องสำหรับลงชื่อโจทก์จำเลย ถ้าเป็นราษฎรให้ลงชื่อตัวและชื่อสกุล ถ้าพนักงานอัยการ เป็นโจทก์ให้แสดงตำแหน่ง

ข้อ 2. เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2500 จำเลยได้นำที่ดินโฉนดเลขที่ดังกล่าวในข้อ 1. รวมทั้งสิ่งปลูกสร้างบนที่ดินแปลงดังกล่าวทั้งสิ้นไปจำนองไว้กับโจทก์เป็นเงิน 600,000 บาท (หกแสนบาทถ้วน) โดยจำเลยสัญญาจะให้ดอกเบี้ยร้อยละ 1.25 บาทต่อเดือน จำเลยได้รับเงินจำนวนดังกล่าวไปจากโจทก์เป็นการเรียบร้อยแล้วในวันทำสัญญาและมีข้อตกลงว่า หากมีการบังคับจำนองแล้ว จำเลยมีเงินไม่พอชำระหนี้ จำเลยยินยอมให้โจทก์ยึดทรัพย์สินอื่นขายทอดตลาดใช้หนี้แก่โจทก์จนครบ ปรากฏตามสำเนาเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข 1

ข้อ 3. นับแต่จำเลยได้ทำสัญญาจำนองที่ดินดังกล่าวให้กับโจทก์จนถึงวันฟ้องนี้ จำเลยไม่เคยชำระดอกเบี้ยให้แก่โจทก์เลย ซึ่งเมื่อนับแต่วันทำสัญญาจนถึงวันฟ้อง เป็นเวลา 8 ปี 8 เดือน แต่โจทก์ขอคิดเพียง 5 ปี เป็นเงิน 450,000 บาท (สี่แสนห้าหมื่นบาทถ้วน) โจทก์ได้ติดต่อให้จำเลยไถ่ถอนการจำนองที่ดินรายนี้หลายครั้งแล้ว แต่จำเลยก็หาได้จัดการประการใดไม่ โจทก์จึงได้มอบให้ทนายความมีหนังสือบอกกล่าวส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังจำเลย ให้จำเลยจัดการไถ่ถอนการจำนองที่ดินดังกล่าวเสียภายในเวลาที่กำหนดให้ จำเลยได้รับหนังสือดังกล่าวแล้วปรากฏตามสำเนาเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข 2 และ 3 ตามลำดับ แต่จำเลยก็เพิกเฉยเสียจนครบกำหนดเวลาตามหนังสือบอกกล่าวนั้น โจทก์ไม่มีทางตกลงกับจำเลยด้วยดีได้จึงจำเป็นต้องนำคดีมาฟ้องศาล

ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด

(หมายเหตุ ภูมิสำเนาของคู่ความที่ปรากฏในฟ้องเป็นไปตามที่เป็นจริงในขณะที่ฟ้อง ให้นักศึกษาประยุกต์ใช้ให้ถูกต้องด้วย เช่น จังหวัดพระนคร ปัจจุบันคือกรุงเทพมหานคร-ผู้รวบรวม)

(๕)

คำขอท้ายคำฟ้องแพ่ง

เพราะฉะนั้นขอศาลได้ออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาคดีพิพากษา
และบังคับจำเลยตามคำขอต่อไปนี้

๑. ให้จำเลยชำระเงินต้น 600,000 บาท (หกแสนบาทถ้วน) และดอกเบี้ยนับแต่วันทำ
สัญญาจนถึงวันฟ้อง 450,000 บาท รวมเป็นเงิน 1,050,000 บาท (หนึ่งล้านห้าหมื่นบาทถ้วน)
ให้แก่โจทก์

๒. ให้จำเลยชำระดอกเบี้ยในต้นเงิน 600,000 บาท ในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ให้แก่โจทก์
นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเงินตามข้อ 1. ให้แก่โจทก์เสร็จสิ้น

๓. ถ้าจำเลยไม่ชำระเงินตามข้อ 1. และข้อ 2. ให้แก่โจทก์ ขอให้ศาลพิพากษาสั่งยึด
ที่ดินโฉนดเลขที่ 4721 ตำบลสามเสนใน อำเภอคูสิต จังหวัดพระนคร เพื่อนำขายทอดตลาด
ชำระหนี้ให้แก่โจทก์ หากไม่พอชำระหนี้ให้ยึดทรัพย์สินอื่นของจำเลยใช้หนี้ได้

๔. ให้จำเลยชำระค่าธรรมเนียมและค่าทนายความแทนโจทก์ทั้งสิ้น.

ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาคำฟ้องโดยข้อความถูกต้องเป็นอย่างเดียวกัน มา
ด้วย หนึ่ง ฉบับ และรอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว.

ลายมือชื่อ

โจทก์

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้า.....
ทนายความใบอนุญาตที่..... อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....
ถนน..... ตรอก/ซอย..... ใกล้เคียง.....
ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....
โทร..... เป็นผู้เรียง

..... ผู้เรียง

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้า.....
อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน.....
ตรอก/ซอย..... ใกล้เคียง..... ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... โทร.....
เป็นผู้เขียนหรือพิมพ์

..... ผู้เขียนหรือพิมพ์

(๑๑ ก.)
คำให้การจำเลย

ตัวอย่าง
คำให้การแก้คดีฟ้องบังคับจำนอง

คดีหมายเลขดำที่ _____ /๒๕ _____

ศาล _____ แห่ง _____

วันที่ 22 เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕ 09

ความ _____ แห่ง _____

ระหว่าง { นายประสงค์ ภักดีเศรษฐี โจทก์
นางจำปี คุณาสกุล จำเลย
ข้าพเจ้า นางจำปี คุณาสกุล

_____ จำเลย

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย อาชีพ ค้าขาย เกิดวันที่ _____

เดือน _____ พ.ศ. _____ อายุ 54 ปี อยู่บ้านเลขที่ 126/8 หมู่ที่ _____

ถนน เพชรบุรี ตรอก/ซอย _____ ใกล้เคียง _____ ตำบล/แขวง พญาไท

อำเภอ/เขต ดุสิต จังหวัด พระนคร โทรศัพท์ _____

ได้ทราบคำฟ้องตลอดแล้ว ขอให้การตามที่จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. จำเลยรับว่าเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2500 จำเลยได้นำโฉนดเลขที่ 4721 ตำบล
สามเสนใน อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร ไปจำนองไว้กับโจทก์เป็นเงิน 600,000 บาท โดยมีกำหนด
เวลาไถ่ถอนภายใน 1 ปีจริง แต่เรื่องดอกเบี้ยนั้นความจริงโจทก์คิดเอาจากจำเลยร้อยละ 2 บาท
ต่อเดือน ส่วนในสัญญาจำนองต้องลงไว้ร้อยละ 1.25 บาทต่อเดือนตามกฎหมาย ด้วยความจำเป็น
ที่จำเลยจะต้องใช้เงินจึงต้องยอมจ่ายดอกเบี้ยให้แก่โจทก์จริง ๆ ร้อยละ 2 บาทต่อเดือน เพราะถ้า

หมายเหตุ ข้าพเจ้ารอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

ลายมือชื่อ _____ จำเลย

ไม่ยอมจ่ายโจทก์ก็ไม่ยอมรับจำนอง

ข้อ 2. ในวันทำสัญญาจำนอง โจทก์ได้หักดอกเบี้ยที่เรียกเกินจากที่กฎหมายบังคับไว้ ร้อยละ 75 สตางค์ตลอดทั้งปี พ.ศ. 2501 ไปจากจำเลยแล้วคิดเป็นเงินทั้งหมด 54,000 บาท ส่วนในการชำระดอกเบี้ยประจำเดือนทุก ๆ เดือนในปี พ.ศ. 2501 จำเลยต้องชำระร้อยละ 1.25 บาท คิดเป็นเงินเดือนละ 7,500 บาท จำเลยได้ชำระดอกเบี้ยในปี พ.ศ. 2501 ตั้งแต่เดือนมกราคมเป็นต้นไปให้แก่โจทก์ทุกเดือน เดือนละ 7,500 บาท โดยไม่มีติดค้างเลย และโจทก์ยังได้หักดอกเบี้ยในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2500 ไว้อีก 1 เดือนเป็นเงิน 12,000 บาท

พอสิ้นปี พ.ศ. 2501 จำเลยยังไม่สามารถที่จะทำการไถ่ถอนการจำนองได้ จึงขอยืดเวลาการไถ่ถอนจำนองจากโจทก์ โจทก์ก็ยินยอมแต่จำเลยต้องชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 2 บาทต่อเดือนตลอดเรื่อยไป จนกว่าจำเลยจะสามารถหาเงินมาไถ่ถอนได้ จำเลยก็ตกลงปฏิบัติตาม ฉะนั้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 จำเลยได้ชำระดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ทุก ๆ เดือนละ 12,000 บาท ตลอดเรื่อยมาโดยไม่มีติดค้างเลยจนถึงปี พ.ศ. 2509 โจทก์ต้องการเงินต้นคืนเพราะโจทก์ต้องการใช้เงินขอให้จำเลยจัดการไถ่ถอนการจำนอง จำเลยขอผิดอีก โจทก์ไม่ยอมและได้ให้ทนายความมีหนังสือมาถึงจำเลยเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2509 โดยกำหนดเวลาให้ทำการไถ่ถอนการจำนอง ตั้งแต่จำเลยได้รับหนังสือจากทนายความของโจทก์ดังกล่าวแล้ว จำเลยก็ไม่ได้ชำระดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ เพราะโจทก์ไม่ประสงค์จะเอาดอกเบี้ยแล้ว ต้องการเงินต้นคืนอย่างเดียวเท่านั้น ฉะนั้น ที่โจทก์กล่าวในฟ้องข้อ 3. ว่านับตั้งแต่จำเลยได้ทำสัญญาจำนองที่ดินดังกล่าวแล้วจนถึงวันฟ้องนี้ จำเลยไม่เคยชำระดอกเบี้ยให้เลยจึงไม่เป็นความจริง ความจริงจำเลยชำระดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ตลอดเรื่อยมา ดังที่ได้ให้การต่อสู้โจทก์ไว้ข้างต้นแล้ว

ข้อ 3. เมื่อจำเลยไม่เคยค้างดอกเบี้ย โจทก์ก็มาฟ้องขอให้ชำระดอกเบี้ยโดยคิดเพียง 5 ปี อีกไม่ได้ จำเลยยืนยันที่จะไถ่ถอนที่ดินคืนจากโจทก์ตามจำนวนเงินต้น 600,000 บาท แต่เมื่อโจทก์กลับมาฟ้องเรียกดอกเบี้ยอีก 5 ปี จำเลยก็จำเป็นต้องสู้คดีกับโจทก์ซึ่งไม่ใช่ความผิดของจำเลย ด้วยเหตุผลดังกล่าวเรียนมาแล้ว ขอศาลได้โปรดพิพากษายกฟ้องของโจทก์เสีย ให้โจทก์ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมค่าทนายความแทนจำเลยอีกด้วย

ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด

ลงชื่อ	เกียรติ เกียรติไทย	ทนายจำเลย
คำให้การจำเลยฉบับนี้ข้าพเจ้านายเกียรติ เกียรติไทย ทนายจำเลยเป็นผู้เรียงพิมพ์		
ลงชื่อ	เกียรติ เกียรติไทย	ผู้เรียงพิมพ์

(หมายเหตุ ภูมิลำเนาของจำเลยเป็นไปตามความเป็นจริงในขณะที่ยื่นคำให้การ ให้นักศึกษาประยุกต์ใช้ด้วย จังหวัดพระนครตามคำให้การนั้น ในปัจจุบันคือกรุงเทพมหานคร - ผู้รวบรวม)

(๔)
คำฟ้อง

ตัวอย่าง
โจทก์ฟ้องคดีสัญญาซื้อขาย เรียกว่าเสียหาย

คดีหมายเลขคดีที่ _____ /๒๕ _____

ศาล _____ แห่ง _____

วันที่ 18 เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕ 11

ความ _____ แห่ง _____

ระหว่าง { นายพานพ จิตตานุกการ _____ โจทก์
นายอารมย์ โสขกิจ _____ จำเลย

ข้อหาหรือฐานความผิด คดีสัญญา ให้ชำระค่าปรับ

จำนวนทุนทรัพย์ _____ 500,000 _____ บาท _____ - _____ สตางค์

ข้าพเจ้า นายพานพ จิตตานุกการ _____ โจทก์

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย อาชีพ ค้าขาย

เกิดวันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____ อายุ 30 ปี อยู่บ้านเลขที่ 231-233

หมู่ที่ _____ ถนน ดาวช่าง _____ ตรอก/ซอย _____

ใกล้เคียง _____ ตำบล/แขวง วชิรพยาบาล อำเภอ/เขต ดุสิต

จังหวัด พระนคร โทรศัพท์ _____

ขอยื่นฟ้อง นายอารมย์ โสขกิจ _____

_____ จำเลย

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย อาชีพ ค้าขาย

อยู่บ้านเลขที่ 82/1 หมู่ที่ _____ ถนน ลาดพร้าว

ตรอก/ซอย _____ ใกล้เคียง _____ ตำบล/แขวง ลาดยาว

อำเภอ/เขต บางเขน จังหวัด พระนคร โทรศัพท์ _____

มีข้อความตามที่กล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2511 จำเลยได้ตกลงทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดิน
โฉนดเลขที่ 113 อยู่ที่ตำบลคลองตัน อำเภอพระโขนง จังหวัดพระนคร มีเนื้อที่ประมาณ 18 ไร่

หมายเหตุ ในช่องสำหรับลงชื่อโจทก์จำเลย ถ้าเป็นราษฎรให้ลงชื่อตัวและชื่อสกุล ถ้าพนักงานอัยการเป็น
โจทก์ให้แสดงตำแหน่ง

3 งาน 80 วา ให้กับโจทก์ในราคาไร่ละ 60,000 บาท รวมเป็นเงิน 852,500 บาท ในวันทำสัญญา จำเลยได้รับเงินมัดจำไปแล้ว จำนวน 300,000 บาท ส่วนที่เหลือ 552,500 บาท โจทก์จะชำระให้ จำเลยในวันที่ 17 มิถุนายน 2511 ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดพระนคร และจำเลยจะต้องโอน กรรมสิทธิ์ และจดทะเบียนการโอนให้แก่โจทก์ทันที หากจำเลยไม่ทำการโอนกรรมสิทธิ์ให้โจทก์ ตามสัญญา จำเลยต้องใช้ค่าปรับให้โจทก์เป็นเงิน 500,000 บาท และยอมให้โจทก์บังคับให้จำเลย ทำการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินตามสัญญานั้นได้ แต่เนื่องจากในวันที่ทำสัญญาจะซื้อขายดังกล่าว จำเลยได้นำที่ดินตามโฉนดดังกล่าวไปทำนิติกรรมขายฝากไว้กับนายอากร รัฐบำรุง มีกำหนด 1 ปี ครบกำหนดไถ่คืนในวันที่ 16 มิถุนายน 2511 จำเลยรับรองว่า จะไถ่คืนภายในกำหนดและทำ การโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่โจทก์ในวันที่ 17 มิถุนายน 2511 หากเกิดการเสียหายขึ้นด้วยเหตุใดก็ดี จำเลยรับผิดชอบทั้งสิ้น ทั้งนี้ปรากฏตามสำเนาหนังสือสัญญาจะซื้อจะขายท้ายฟ้องหมายเลข 1

ข้อ 2. ครั้นวันที่ 17 มิถุนายน 2511 โจทก์ได้จัดเตรียมเงินค่าซื้อที่ดินที่เหลือจำนวนเงิน 552,500 บาท ไปยังสำนักงานที่ดินจังหวัดพระนคร เพื่อชำระให้กับจำเลย และให้จำเลยทำการ จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดดังกล่าวให้แก่โจทก์ต่อเจ้าพนักงานในวันเดียวกัน แต่จำเลย ไม่สามารถจัดการให้นายอากร รัฐบำรุง มารับการไถ่ถอนการขายฝาก แล้วทำการจดทะเบียน โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินโฉนดตามสัญญาดังกล่าวให้แก่โจทก์ได้ภายในกำหนดเวลาตามสัญญา ขณะนี้จำเลยกำลังดำเนินคดีฟ้องนายอากร รัฐบำรุง ต่อศาลนี้ ขอให้ศาลบังคับนายอากร รัฐบำรุง ให้ไปรับทำการจดทะเบียนไถ่ถอนขายฝากที่ดินตามโฉนดรายนี้อยู่ เมื่อจำเลยได้ทำการจด ทะเบียนไถ่ถอนการขายฝากที่ดินตามโฉนดรายนี้มาจากนายอากร รัฐบำรุง แล้ว จำเลยมีหน้าที่ ต้องไปทำการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินตามโฉนดดังกล่าวให้แก่โจทก์ตามสัญญาต่อไป ซึ่งโจทก์ขอสงวนสิทธิ์ในข้อนี้เพื่อเรียกร้องให้จำเลยปฏิบัติทำการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินตามสัญญา นี้ไว้ในเมื่อจำเลยได้ทำการไถ่ถอนการขายฝากที่ดินรายนี้มาจากนายอากร รัฐบำรุง แล้ว เมื่อถึงโอกาสต่อไป

ข้อ 3. ในชั้นนี้ เนื่องจากจำเลยไม่สามารถนำที่ดินตามโฉนดในสัญญาดังกล่าว มาทำ การจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ให้โจทก์ภายในวันที่ 17 มิถุนายน 2511 ตามสัญญาข้อ 2. นั้นได้ ตามสัญญาข้อ 3. มีข้อตกลงไว้ว่า ผู้ขายยอมให้ผู้ซื้อปรับผู้ขายเป็นเงิน 500,000 บาท และสัญญา ข้อ 7. มีข้อความว่าหากเกิดการเสียหายขึ้นด้วยเหตุใดก็ดี ผู้จะขายยอมรับผิดชอบทั้งสิ้นตามสัญญา ข้อ 3. ฉะนั้นเมื่อจำเลยไม่ทำการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ หรือทำการจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ ที่ดินให้โจทก์ไม่ได้ตามข้อกำหนดในสัญญา จำเลยมีหน้าที่ต้องชำระเงินค่าปรับเป็นเงิน 500,000 บาทให้แก่โจทก์ โจทก์ได้ทวงถามและมอบหมายให้นายความมีหนังสือบอกกล่าวให้จำเลยนำเงิน

(๔๐ ก.)

คำปรับดังกล่าวมาชำระให้โจทก์แล้ว จำเลยเพิกเฉยเสียจึงมีความจำเป็นฟ้องขอให้ศาลบังคับ

ควรมีควมแล้วแต่จะโปรด

(หมายเหตุ ภูมิลำเนาของคู่ความที่ปรากฏในฟ้องเป็นไปตามที่เป็นจริงในขณะที่ฟ้อง ให้นักศึกษาประยุกต์ใช้ด้วย เช่น จังหวัดพระนคร ปัจจุบันคือกรุงเทพมหานคร - ผู้รวบรวม)

(๕)

คำขอตายคำฟ้องแพ่ง

เพราะฉะนั้นขอศาลได้ออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษา
และบังคับจำเลยตามคำขอต่อไปนี้

๑. ให้จำเลยชำระเงินค่าปรับจำนวน 500,000 บาท แก่โจทก์จนครบ

๒. ให้จำเลยชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7 ต่อปี ในต้นเงิน 500,000 บาท นับแต่
วันฟ้องเป็นต้นไป จนกว่าจำเลยจะชำระเงินค่าปรับตามคำขอข้อ 1. ให้โจทก์ครบถ้วน

๓. ให้จำเลยเสียค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนโจทก์

๔. _____

ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาคำฟ้องโดยข้อความถูกต้องเป็นอย่างเดียวกัน มา
ด้วย _____ ฉบับ และรอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว.

_____ โจทก์

(พลิก)

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้า.....
ทนายความใบอนุญาตที่..... อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....
ถนน..... ตรอก/ซอย..... ใกล้เคียง.....
ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....
โทร..... เป็นผู้เรียง

.....ผู้เรียง

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้า.....
อยู่บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน.....
ตรอก/ซอย..... ใกล้เคียง..... ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... โทร.....
เป็นผู้เขียนหรือพิมพ์

.....ผู้เขียนหรือพิมพ์

จึงได้บอกเลิกสัญญาจะซื้อขายที่พิพาทกับโจทก์และริบเงินมัดจำ 300,000 บาทที่โจทก์ชำระให้กับจำเลยไว้ รายละเอียดปรากฏตามภาพถ่ายหนังสือบอกเลิกสัญญาท้ายคำให้การนี้ โจทก์จึงไม่มีนิติสัมพันธ์กับจำเลยในขณะนี้

ข้อ 3. โดยเหตุที่โจทก์เป็นฝ่ายผิดสัญญา ทั้งจำเลยได้ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาโดยชอบแล้ว โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกร้องเงินค่าปรับ 500,000 บาทจากจำเลยได้

กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม หากจำเลยต้องใช้ค่าปรับให้โจทก์แล้ว จำเลยก็ขอต่อสู้ว่าค่าปรับที่กำหนดไว้ในสัญญาสูงเกินไปและไม่เป็นธรรมแก่จำเลย ค่าปรับอย่างมากที่โจทก์จะพึงได้รับเป็นเงินไม่เกิน 50,000 บาท

อาศัยเหตุดังกล่าว ขอศาลได้โปรดยกฟ้องโจทก์ ให้โจทก์เสียค่าฤชากรรมเนียมค่าทนายความแทนจำเลย

ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด

ลงชื่อ

ธวัช เอกชัยกุล

ทนายจำเลย

คำให้การจำเลยฉบับนี้ข้าพเจ้า นายธวัช เอกชัยกุล ทนายจำเลยเป็นผู้เรียงพิมพ์

ลงชื่อ

ธวัช เอกชัยกุล

ผู้เรียงพิมพ์

(หมายเหตุ ภูมิลำเนาของจำเลยเป็นไปตามความเป็นจริงในขณะยื่นคำให้การ ให้นักศึกษาประยุกต์ใช้ด้วย จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามคำให้การนั้น ในปัจจุบันคือกรุงเทพมหานคร - ผู้รวบรวม)

ตอนที่ 3

การเรียบเรียงคำให้การและฟ้องแย้ง

ก) ฟ้องแย้ง

ในคดีแพ่งบางเรื่องจำเลยที่ถูกฟ้องก็ได้รับความเสียหายจากฝ่ายโจทก์ด้วยเหมือนกัน เช่น คดีละเมิดเนื่องจากรถยนต์ของนายดำและนายแดงชนกัน ต่างฝ่ายต่างได้รับความเสียหาย นายแดงยังไม่ทันได้ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากนายดำ แต่นายดำกลับนำคดีมาฟ้องเรียกเอาค่าเสียหายจากนายแดงเสียก่อนดังนั้นการต่อสู้คดีที่ถูกต้องจึงควรฟ้องแย้งไว้ในคำให้การ กล่าวคือ เมื่อแดงยื่นคำให้การต่อสู้คดีในคำให้การฉบับเดียวกันนี้ควรฟ้องแย้งรวมไปด้วย ทั้งจำเลยสามารถทำ เช่นว่านี้ได้เพราะมีกฎหมายอนุญาตไว้ คือ ป.วิ.แพ่ง มาตรา 177 วรรคสาม ความว่า

“จำเลยจะฟ้องแย้งมาในคำให้การก็ได้ แต่ถ้าฟ้องแย้งนั้นเป็นเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิมแล้ว ให้ศาลสั่งให้จำเลยฟ้องเป็นคดีต่างหาก”

ข้อที่นักศึกษาควรระวัง ในการฟ้องแย้งนั้นอย่าลืมพิจารณาหลักกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ประกอบด้วย มิใช่ว่าเรื่องอะไร ๆ ก็นำไปฟ้องแย้งได้ หากเป็นเช่นนั้นไม่ เรื่องใดจำเลยจะมีสิทธินำไปฟ้องแย้งรวมไปในคำให้การได้นั้นกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ว่า ต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับฟ้องเดิม พอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ (ป.วิ.แพ่ง มาตรา 177 วรรคสาม และมาตรา 179 วรรคท้าย) สรุปให้จำง่าย ๆ ดังนี้ เรื่องที่จะฟ้องแย้งได้ต้องเป็นข้อเท็จจริงอันเดียวกัน และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับฟ้องเดิม

นอกจากที่กล่าวมานี้แล้ว จะต้องเป็นคดีที่ยังไม่ขาดอายุความด้วย

ตัวอย่างแนววินิจฉัยของศาลฎีกาที่วินิจฉัยว่าไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 828/2503

ในกรณีที่ผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนฟ้องเรียกเงินจากจำเลย ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งให้คืนเงินแก่ห้างหุ้นส่วนสามัญ เนื่องจากจำเลยเบิกหรือยืมเงินไปนั้น จำเลยจะฟ้องแย้งขอให้ถอดถอนผู้ชำระบัญชานั้นไม่ได้ เพราะไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1526/2503

โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยซึ่งเป็นผู้เช่าออกจากห้องเช่าของโจทก์ และเรียกค่าเสียหายด้วย จำเลยให้การรับว่าได้เช่าจากโจทก์จริง แต่จำเลยได้ตัดแปลงห้องเช่ามีราคาสูงขึ้น และได้เป็นผู้เช่าที่ดินซึ่งปลูกห้องเช่านั้น จึงฟ้องแย้งให้โจทก์รื้อห้องแถว ถ้าวรื้อไม่ได้ก็ให้ใช้ค่าตัดแปลงห้องดังนี้ ฟ้องแย้งเป็นคนละเรื่องกับฟ้องเดิมซึ่งเรียกค่าเช่าและขอให้ขับไล่ไม่รับเป็นฟ้องแย้ง

คำพิพากษาฎีกาที่ 1357/2517

โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกจากอาคารที่เช่า จำเลยจะฟ้องแย้งขอให้ศาลบังคับโจทก์
เสนอขายอาคารแก่จำเลยตามสัญญาเช่าไม่ได้ เพราะไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิม

คำพิพากษาฎีกาที่ 518/2518

คำให้การจำเลยได้ลงชื่อเป็นผู้กู้และค้ำประกันตามสัญญาที่โจทก์ฟ้อง ซึ่งมีได้กรอก
ข้อความและรับเงินไปแล้ว โจทก์กรอกข้อความลงโดยจำเลยไม่รู้เห็นยินยอม เป็นสัญญาปลอม
ดังนั้นไม่ปฏิเสธการกู้และค้ำประกัน ข้อนี้ไม่ทำให้จำเลยชนะคดีได้ ไม่มีข้อที่จำเลยจะนำสืบ
ไม่มีเหตุที่จะฟ้องแย้ง

คำพิพากษาฎีกาที่ 2013/2520

โจทก์ฟ้องขับไล่จากห้องเช่าเรียกค่าเสียหาย จำเลยให้การปฏิเสธว่าไม่ผิดสัญญาเช่า
และฟ้องแย้งเรียกค่าเสียหายที่ถูกฟ้องขับไล่ ดังนี้ ฟ้องแย้งไม่ใช่สิทธิและหน้าที่พร้อมบริบูรณ์
ในขณะที่ฟ้อง แต่จะมีขึ้นเมื่อปรากฏผลแห่งคดีนี้แล้วไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม ศาลไม่รับฟ้องแย้ง

คำพิพากษาฎีกาที่ 661/2521

ธนาคารฟ้องเรียกเงินเบิกเกินบัญชี จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่าคนของธนาคารแก้
และปลอมเอกสารสัญญาที่นำมาฟ้อง แต่คำฟ้องแย้งมิได้ขอให้ทำลายเอกสารสัญญา หาก
ขอให้โจทก์รับผิดชอบในการกระทำของคนของโจทก์ใช้ค่าเสียหาย เป็นเรื่องไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม
ศาลไม่รับเป็นฟ้องแย้ง

แนววินิจฉัยของศาลฎีกาที่เกี่ยวกับให้ฟ้องแย้งได้ เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 460/2489

โจทก์ฟ้องให้จำเลยใช้หนี้ตามสัญญาจำเลยให้การต่อสู้ว่า โจทก์จำเลยตกลงหักกลบ
ลบหนี้กันโดยโจทก์ยังเป็นหนี้จำเลยอยู่อีกจำนวนหนึ่ง จำเลยยอมฟ้องแย้งเรียกเงินในส่วนที่โจทก์
ยังเป็นหนี้จำเลยได้ เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับฟ้องเดิม

คำพิพากษาฎีกาที่ 440/2499

โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยคืนโฉนด จำเลยให้การต่อสู้คดีว่า จำเลยมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน
นั้นกิ่งหนึ่ง จึงฟ้องแย้งขอแบ่งแยกที่ดินในส่วนที่เป็นของจำเลยได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1145/2508

โจทก์ฟ้องขอให้แสดงว่า นิติกรรมขายฝากที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเป็นโมฆะ โดย
อ้างว่า นิติกรรมขายฝากและสัญญาเช่าเป็นนิติกรรมอำพราง ให้จำเลยรับเงินไถ่ถอนและ
แก้ทะเบียนที่ดินคืนเป็นของโจทก์ จำเลยให้การว่านิติกรรมขายฝากและสัญญาเช่าสิ้นสุดแล้ว
เป็นกรณีเกี่ยวกับฟ้องเดิมซึ่งจำเลยฟ้องแย้งมาในคำให้การได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 90/2518

โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกจากบ้านเช่าที่ดินที่โจทก์ซื้อมาจาก ห. จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่าที่ดินและบ้านพิพาทเดิมเป็นของ ม. ม. ได้ทำสัญญาขายให้จำเลย และมอบให้จำเลยครอบครองแต่ยังไม่ได้อินโอนคดี การที่ ม. โอนที่ดินให้ ห. และ ห. โอนที่ดินให้โจทก์เป็นการฉ้อโกงหรือฉ้อฉล จำเลยอยู่ในฐานะที่จะให้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมได้ก่อน ทำให้จำเลยเสียเปรียบเสียหาย ขอให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมซื้อขายที่ดินและบ้านที่โจทก์ได้มาจาก ห. และ ห. ได้มาจาก ม. เสีย ดังนั้นฟ้องแย้งของจำเลยเป็นการสู้ว่าจำเลยมีสิทธิในที่ดินที่โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยดีกว่าโจทก์ จึงเป็นฟ้องแย้งที่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิม

คำพิพากษาฎีกาที่ 1887/2517

โจทก์ฟ้องว่าจำเลยเช่าซื้อรถยนต์จากโจทก์ โดยชำระเงินมัดจำเป็นเช็คเบิกเงินไม่ได้ขอให้จำเลยชำระเงินตามเช็ค จำเลยให้การว่าได้จ่ายเช็คให้โจทก์เป็นค่าประกันรถยนต์ โจทก์ไม่เอาสัญญาประกันมาให้จำเลยตามข้อตกลง จำเลยจึงไม่นำเงินเข้าบัญชีธนาคาร โจทก์ดำเนินคดีอาญากับจำเลย แต่ได้ตกลงกันให้จำเลยชำระเงิน 24,000 บาทให้โจทก์ โจทก์จะนำสัญญาประกันภัยมาให้จำเลย จำเลยจ่ายเงินให้โจทก์แล้ว โจทก์ไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง จึงฟ้องแย้งขอให้โจทก์คืนเงิน 24,000 บาทให้จำเลย ดังนั้น ฟ้องแย้งเกี่ยวกับฟ้องเดิมชอบที่ศาลจะรับไว้พิจารณา

คำพิพากษาฎีกาที่ 57/2518

โจทก์ฟ้องให้จำเลยรื้อรั้วที่สร้างรุกล้ำที่ดินของโจทก์เข้าไป จำเลยต่อสู้ตามสิทธิและฟ้องแย้งให้โจทก์รื้อกันสาดที่น้ำฝนตกลงในที่ดินของจำเลยได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 857/2518

โจทก์ฟ้องเรียกเงินตามตั๋วเงิน จำเลยให้การว่าโจทก์ผิดสัญญาอันเป็นมูลที่จำเลยรับรองตั๋วแลกเงิน จำเลยจึงงดจ่ายเงิน จำเลยฟ้องแย้งเรียกค่าเสียหายที่โจทก์ผิดสัญญานั้นด้วย ดังนั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับฟ้องเดิม จำเลยฟ้องแย้งได้..... ฯลฯ

(นอกจากนี้ ดู ฎ. 1917//2519, 609/2521)

ข) การเรียบเรียงฟ้องแย้ง

เนื่องจากฟ้องแย้งถือว่าเป็นคำฟ้องอย่างหนึ่ง ตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา 1 (3) เพราะฉะนั้นจึงต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย มาตรา 55 กล่าวคือ จำเลยผู้ฟ้องแย้งต้องแสดงได้ว่าตนมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่หรือมีข้อเท็จจริงที่จะต้องใช้สิทธิทางศาล อันเกิดจากการโต้แย้งสิทธิที่โจทก์เองเป็นฝ่ายกระทำขึ้น

ด้วยเหตุกฎหมายอนุญาตให้ฟ้องแย้งรวมไปในคำให้การได้ ดังนั้นผู้เรียบเรียงจึงควรแยกออกว่าตอนใดเป็นคำให้การ และตอนใดเป็นฟ้องแย้ง ทั้งนี้ให้แยกคำให้การไว้ตอนต้น แล้วจึงบรรยายเรื่องฟ้องแย้งในตอนท้าย

ในทางปฏิบัติ การเขียนคำฟ้องแย้งใช้แบบพิมพ์ของศาล คือแบบคำให้การโดยเพิ่มคำว่า “และฟ้องแย้ง” ต่อท้ายคำให้การ เมื่อเพิ่มเติมแล้วจะอ่านได้ความว่า “คำให้การและฟ้องแย้ง”

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ นักศึกษาอาจจะสงสัยว่า ถ้าไม่ฟ้องแย้งรวมไปกับคำให้การ แต่จะแยกฟ้องแย้งออกต่างหากเป็นเอกเทศจะได้หรือไม่ คำตอบในเรื่องนี้ คงเป็นว่าจำเลยสามารถทำได้ ทั้งนี้ เพราะมาตรา 177 วรรคสามให้สิทธิทำได้อยู่แล้ว กล่าวคือ กฎหมายใช้คำว่า “จำเลยจะฟ้องแย้งมาในคำให้การก็ได้” แสดงว่าจำเลยสามารถเลือกได้ 2 ประการ ประการแรกคือ ฟ้องรวมไปกับคำให้การ ประการที่สองฟ้องเป็นคดีต่างหากจากคำให้การก็ได้^{1/}

ข้อสังเกต

(1) ถึงแม้ว่าจำเลยฟ้องแย้งรวมไปกับคำให้การ จำเลยยังคงต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมศาล ทำนองเดียวกับคดีธรรมดา

(2) ฟ้องแย้งนั้นต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของพระธรรมนูญศาลยุติธรรมด้วย ถึงแม้ว่าฟ้องแย้งนั้นจะเกี่ยวกับฟ้องเดิม แต่ถ้าจำนวนทุนทรัพย์ที่เรียกร้องเกินอำนาจของศาลที่จะพิจารณาพิพากษา เช่น เกินอำนาจของผู้พิพากษานายเดี่ยว หรือเกินอำนาจของศาลแขวง จำเลยก็ฟ้องแย้งไม่ได้ จำเลยต้องฟ้องเป็นคดีใหม่ต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา เป็นต้น

ค) หลักเกณฑ์ในการเรียบเรียง

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ฟ้องแย้งเป็นคำฟ้องอย่างหนึ่งตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา 1 (3) เพราะฉะนั้นหลักเกณฑ์การเรียบเรียงคดีแพ่งธรรมดาจึงนำมาใช้ได้ แต่ไม่จำเป็นที่จะต้องบรรยายข้อเท็จจริงทุกข้อที่ได้ตั้งไว้ เช่น ฐานะของโจทก์จำเลย นิติสัมพันธ์มีอย่างไร เพราะสิ่งเหล่านี้โจทก์เขาจะบรรยายไว้ในตอนฟ้องจำเลยแล้ว ในฟ้องแย้งของจำเลยคงมุ่งแต่เรื่องโต้แย้งสิทธิมากกว่า เว้นแต่ในบางคดีเช่นคดีมรดก โจทก์อาจปฏิเสธฐานะทายาทของจำเลย สิ่งที่ได้แย้งกันเหล่านี้ อาจจำเป็นต้องต่อสู้ไว้ในคำให้การและฟ้องแย้ง

ดังนั้น การเรียบเรียงฟ้องแย้ง การบรรยายข้อเท็จจริงจะสั้นและกะทัดรัดลงมากกว่าคำฟ้องธรรมดา เนื่องจากข้อเท็จจริงบางอย่าง โจทก์ได้กล่าวไว้แล้วตั้งแต่เริ่มต้นฟ้องคดี

ตามแนวการอบรมของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา โดยท่านอาจารย์มารุต บุณนาค อาจารย์ผู้อบรม ได้ให้หลักเกณฑ์การเรียบเรียงไว้ว่า คำให้การและฟ้องแย้งฉบับเดียวกัน ควรมีหลักเกณฑ์ดังนี้

^{1/}อ.โชติ เศวทรนทร์ หนังสือดังกล่าว หน้า 215

1) เขียนคำให้การต่อสู้คดีไว้เป็นประเด็นเสียก่อน ตามหลักการเรียบเรียงคำให้การที่ได้ศึกษากันมาแล้วโดยยกประเด็นที่โจทก์ต้องนำสืบไว้ก่อนเป็นข้อต้น ๆ แล้วตามด้วยประเด็นที่จำเลยจะต้องสืบก่อนไว้เป็นข้อถัดไป โดยใช้ถ้อยคำกะทัดรัด

2) เมื่อประเด็นที่เกี่ยวกับคำให้การหมดแล้ว การฟ้องแย้งควรยกเป็นข้อใหม่ โดยนำหลักเกณฑ์การเรียบเรียงคำฟ้องในคดีแพ่งมาใช้โดยอนุโลม แต่ตัดข้อเท็จจริงที่ซ้ำออกให้เหลือแต่ประเด็นที่ได้แย้งสิทธิหรือเรื่องค่าเสียหายโดยตรงเป็นหลัก เช่น

โจทก์บรรยายฐานะของโจทก์จำเลย และนิติสัมพันธ์ระหว่างโจทก์กับจำเลยไว้เรียบร้อยแล้ว เมื่อถูกต้องเป็นจริงตามสัญญาที่มีต่อกันและถือว่าเป็นข้อเท็จจริงที่รับฟังได้ ในการต่อสู้คดีเราอาจจะต่อสู้ว่าเราไม่ได้ผิดสัญญา ทั้งนี้เพื่อมุ่งให้โจทก์นำสืบก่อนเป็นลำดับ ผลจะปรากฏในข้อสุดท้ายว่า เมื่อเราได้แย้งสิทธิและสู้ว่าเราไม่ได้ผิดสัญญา โจทก์ต่างหากเป็นฝ่ายผิดสัญญา ทำให้เราเสียหาย เราซึ่งเป็นฝ่ายจำเลยมีสิทธิเรียกค่าเสียหายตามสัญญาได้อย่างไร เราก็ฟ้องแย้งเรียกเอาค่าเสียหายจากโจทก์ซึ่งเป็นมูลฐานสำคัญของการฟ้องแย้ง

3) คำบังคับท้ายฟ้องแย้ง ถือเป็นหลักเกณฑ์เหมือนกับท้ายฟ้องธรรมดา

4) เอกสารประกอบท้ายฟ้องแย้ง อาจจะต้องส่งไปด้วย เช่น กรณีมีสัญญาเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่โจทก์ต้องรับผิดชอบในเรื่องขยายระยะเวลาก่อสร้างเปลี่ยนวัสดุที่ก่อสร้าง เมื่อโจทก์มิได้กล่าวถึง หรือบิดเบือนข้อเท็จจริงไว้ ต้องแนบเอกสารไปด้วย เพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในการบรรยายฟ้องแย้ง

ตัวอย่างการเรียบเรียงคำให้การและฟ้องแย้ง

การเรียบเรียงฯ เช่น เดิมจำเลยถูกโจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานละเมิดจำเลยได้ให้การต่อสู้คดีว่าไม่ได้ทำละเมิดและฟ้องแย้งเรียกค่าเสียหายจากโจทก์เพื่อความเข้าใจในเรื่องนี้ นักศึกษาโปรดสังเกตคำฟ้อง คำให้การและฟ้องแย้งที่นำมาประกอบการศึกษาต่อไปนี้

(๔)
คำฟ้อง

คดีหมายเลขคดีที่ _____ /๒๕ _____

ศาล _____ แห่ง _____

วันที่ 25 เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕ 18 _____

ความ _____ แห่ง _____

ระหว่าง { กรมทรัพยากรธรณี โดยนายสมาน บุรารวาศ อธิบดี โจทก์
นายเบ็ญ วิเศษผลสม จำเลย

ข้อหาหรือฐานความผิด ละเมิด

จำนวนทุนทรัพย์ 16,625 บาท — สตางค์

ข้าพเจ้า กรมทรัพยากรธรณี โดยนายสมาน บุรารวาศ อธิบดี โจทก์

เชื้อชาติ — สัญชาติ — อาชีพ —

เกิดวันที่ — เดือน — พ.ศ. — อายุ — ปี อยู่บ้านเลขที่ กรมทรัพยากรธรณี

หมู่ที่ — ถนน พระราม 6 ตรอก/ซอย —

ใกล้เคียง — ตำบล/แขวง พญาไท อำเภอ/เขต พญาไท

จังหวัด กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ —

ขอยื่นฟ้อง นายเบ็ญ วิเศษผลสม

จำเลย

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย อาชีพ รับจ้าง

อยู่บ้านเลขที่ 703 หมู่ที่ — ถนน นครไชยศรี

ตรอก/ซอย — ใกล้เคียง — ตำบล/แขวง ถนนนครไชยศรี

อำเภอ/เขต ดุสิต จังหวัด กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ —

มีข้อความตามที่กล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. โจทก์เป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย โดยเป็นกรมในรัฐบาล สังกัดกระทรวง
อุตสาหกรรม และโจทก์เป็นเจ้าของรถยนต์แลนด์โรเวอร์ หมายเลขทะเบียน ก.ท.ป. 5832

หมายเหตุ ในช่องสำหรับลงชื่อโจทก์จำเลย ถ้าเป็นราษฎรให้ลงชื่อตัวและชื่อสกุล ถ้าพนักงานอัยการเป็น
โจทก์ให้แสดงตำแหน่ง

ข้อ 2. เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2518 เวลาประมาณ 20 นาฬิกา จำเลยได้ขับรถยนต์แท็กซี่รับจ้างคันหมายเลขทะเบียนดังกล่าวไปตามถนนเอกมัยด้วยความประมาทเลินเล่อและผิดกฎหมาย กล่าวคือ จำเลยขับรถด้วยความเร็วสูงในขณะที่ฝนตกถนนลื่น และจำเลยไม่ระมัดระวังถือพวงมาลัยขับรถให้อยู่ด้านซ้ายของทางตามกฎหมาย โดยจำเลยขับรถด้วยความประมาทวิงกินทางไปทางด้านขวา เข้าไปในทางของรถที่วิ่งสวนมา เป็นเหตุให้รถยนต์ที่จำเลยขับชนรถยนต์ของโจทก์คันหมายเลขดังกล่าวข้างต้น ซึ่งขณะนั้นนายชาติ ศิริวิรัตน์มงคล ขับเล่นสวนทางมาและเดินรถอยู่ในทางของตนตามกฎหมายโดยแรงทำให้รถยนต์คันหมายเลขทะเบียนดังกล่าวของโจทก์ได้รับความเสียหายคิดเป็นเงิน 16,625 บาท ปราบกฏรายละเอียดความเสียหายตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข 1 เหตุเกิดที่ตำบลคลองตัน อำเภอพระโขนง กรุงเทพมหานคร ซึ่งความเสียหายที่เกิดขึ้นนี้ จำเลยผู้ทำละเมิดจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายจำนวนเงิน 16,625 บาทให้แก่โจทก์ โจทก์จึงได้แจ้งให้จำเลยชำระค่าเสียหายจำนวนดังกล่าวแล้ว แต่จำเลยเพิกเฉยไม่ยอมชำระ ฉะนั้นโจทก์จำเป็นต้องฟ้องศาลขอให้ศาลบังคับ.

(๕)

คำขอท้ายคำฟ้องแพ่ง

เพราะฉะนั้นขอศาลได้ออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษา
และบังคับจำเลยตามคำขอต่อไปนี้

๑. ขอให้จำเลยชำระเงิน 16,625 บาท ให้แก่โจทก์พร้อมทั้งดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ
เจ็ดครึ่งต่อปี ในต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ

๒. ให้จำเลยชำระค่าฤชาธรรมเนียม และค่าทนายแทนโจทก์

๓. _____

๔. _____

ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาคำฟ้องโดยข้อความถูกต้องเป็นอย่างเดียวกัน มา
ด้วย หนึ่ง ฉบับ และรอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอฟังถือว่าทราบแล้ว.

_____ โจทก์
(พริก)

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้า _____ พนักงานอัยการ กรมอัยการ
ทนายความใบอนุญาตที่ _____ อยู่บ้านเลขที่ _____ กรมอัยการ หมู่ที่ _____
ถนน _____ หน้าหับเผย _____ ตรอก/ซอย _____ ใกล้เคียง _____
ตำบล/แขวง _____ พระบรมมหาราชวัง อำเภอ/เขต _____ พระนคร จังหวัด กรุงเทพมหานคร
โทร. _____ เป็นผู้เรียง

ผู้เรียง

คำฟ้องฉบับนี้ข้าพเจ้า _____
อยู่บ้านเลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ถนน _____
ตรอก/ซอย _____ ใกล้เคียง _____ ตำบล/แขวง _____
อำเภอ/เขต _____ จังหวัด _____ โทร. _____
เป็นผู้เขียนหรือพิมพ์

ผู้เขียนหรือพิมพ์

ข้อสังเกต

1) ตามข้อเท็จจริงรถที่ถูกชนเป็นรถยนต์ที่ใช้ในราชการของกรมทรัพยากรธรณี ถูกชนขณะกลับจากราชการ ผู้เสียหายซึ่งจะเป็นโจทก์ฟ้องให้ชดใช้ค่าเสียหายจึงได้แก่กรมทรัพยากรธรณีซึ่งเป็นนิติบุคคล ในกรณีเช่นนี้ตาม พ.ร.บ.พนักงานอัยการ พ.ศ. 2498 พนักงานอัยการมีอำนาจเข้าว่าต่างคดีให้กรมทรัพยากรธรณีได้ แต่ทั้งนี้กรมทรัพยากรธรณีซึ่งเป็นตัวความจะต้องแต่งตั้งพนักงานอัยการเป็นทนายว่าต่างคดีให้โดยใช้ชื่อโจทก์ว่า “กรมทรัพยากรธรณี โดยนายสมาน บุราวาศ อธิบดี โจทก์” ต่างกับคดีที่กฎหมายห้ามมิให้บุตรฟ้องบุพการีซึ่งถ้าพนักงานอัยการจะฟ้องแทนบุตร พนักงานอัยการจะเข้าเป็นโจทก์เองโดยมิต้องมีการแต่งตั้งจากผู้เสียหายจึงใช้ชื่อโจทก์ว่า “พนักงานอัยการจังหวัด...เพื่อประโยชน์ของ...โจทก์ ดังได้กล่าวมาแล้ว

2) เขตท้องที่การปกครอง ตำบล อำเภอ ของโจทก์จำเลย ที่ปรากฏในฟ้อง ปัจจุบันในกรุงเทพฯ เปลี่ยนไปใช้คำว่า “แขวง” แทนคำว่า ตำบล, ใช้คำว่า “เขต” แทนคำว่า อำเภอ ส่วนในต่างจังหวัด คงใช้เหมือนเดิม

ตัวอย่างวิธีเรียบเรียงคำให้การจำเลยและฟ้องแย้ง

(คัดจากคำอธิบาย LA.313 ของมหาวิทยาลัย โดย อ.โชติ เศวทรนทร์)

(๑๑ ก.)

คำให้การจำเลยและฟ้องแย้ง

คดีหมายเลขคำที่ _____ /๒๕ _____

ศาล _____ แห่ง _____

วันที่ 5 เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕ 18

ความ _____ แห่ง _____

ระหว่าง { กรมทรัพยากรธรณี โดยนายสมาน บุราวาศ อธิบดี โจทก์

 { นายเปี้ย วิเศษผสม จำเลย

 { ข้าพเจ้า นายเปี้ย วิเศษผสม จำเลย

 { _____ จำเลย

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย อาชีพ รับจ้าง เกิดวันที่ _____

เดือน _____ พ.ศ. _____ อายุ 40 ปี อยู่บ้านเลขที่ 703 หมู่ที่ _____

ถนน นครไชยศรี ตรอก/ซอย _____ ใกล้เคียง _____ ตำบล/แขวง ถนนนครไชยศรี

อำเภอ/เขต ดุสิต จังหวัด กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ _____

ได้ทราบคำฟ้องตลอดแล้ว ขอให้การตามที่จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑. จำเลยได้ทราบคำฟ้องของโจทก์แล้ว ขอให้การปฏิเสธและขอให้การฟ้องแย้ง
ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ 2. จำเลยขอให้การว่า เหตุที่รถยนต์ของโจทก์คันหมายเลขทะเบียน ก.ท.ป.5832
ชนรถยนต์ของจำเลยหมายเลขทะเบียน ก.ท.ท. 0168 เป็นเพราะความประมาทของนายชาติ
ศิริวัฒนมงคล ผู้ขับขี่รถยนต์ของโจทก์เอง ที่ได้ขับรถด้วยความเร็วสูงเกินกว่าอัตราความเร็วที่

หมายเหตุ ข้าพเจ้ารอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

_____ จำเลย

กฎหมายกำหนดและในขณะที่ฝนตกหนัก เป็นเหตุให้รถยนต์ของโจทก์แล่นบกนทางด้านขวาของ ถนนพุ่งเข้าชนรถยนต์ของจำเลยซึ่งขับมาในทางด้านซ้ายของถนนด้วยความเร็วตามปกติ จำเลย จึงไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ บรรดาที่เกิดขึ้นแก่โจทก์ ทั้งความเสียหายที่โจทก์ได้กล่าว อ้างในฟ้องก็ไม่เป็นความจริง ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่รถยนต์ของโจทก์มีเพียงเล็กน้อย หาก จะซ่อมแซมคงไม่เกิน 8,000 บาท

ข้อ 3. จำเลยขอให้การเป็นฟ้องแย้งว่า เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2518 เวลาประมาณ 20 นาฬิกา นายชาติ ศิริวัฒนมงคล ลูกจ้างมีหน้าที่เป็นพนักงานขับรถยนต์ของโจทก์ ได้ขับที่ รถยนต์แลนด์โรเวอร์คันหมายเลขทะเบียน ก.ท.ป. 5832 ของโจทก์กลับจากไปราชการที่จังหวัด ชลบุรีจะไปยังกรมทรัพยากรธรณี ขณะที่รถยนต์ของโจทก์แล่นมาตามถนนอ้อมยัย ตำบลคลองตัน อ่าเภอพระโขนง กรุงเทพมหานคร นั้น ฝนกำลังตกหนักด้วยความประมาทปราศจากความ ระมัดระวัง ซึ่งบุคคลในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ กล่าวคือ นายชาติ ศิริวัฒนมงคล ได้ขับรถแลนด์โรเวอร์ของโจทก์คันดังกล่าวด้วยความเร็วสูงเกินกว่าอัตราที่กฎหมาย กำหนด และโดยเหตุที่ขณะนั้นถนนลื่นเนื่องจากฝนตกประกอบด้วยนายชาติ ศิริวัฒนมงคล ได้ขับ รถมาด้วยความเร็วสูงทำให้รถแลนด์โรเวอร์แล่นบกนทางเข้าไปทางด้านขวาของทาง แล้วพุ่ง เข้าชนรถยนต์ของจำเลยคันหมายเลขทะเบียน ก.ท.ท. 0168 ซึ่งขณะนั้นจำเลยได้ขับรถสวนทาง ไปด้วยความเร็วไม่เกินอัตราที่กฎหมายกำหนดและแล่นชิดขอบทางด้านซ้ายของถนน เป็น เหตุให้รถยนต์ของจำเลยเสียหายคิดเป็นเงิน 12,000 บาท ปราบฏูรายละเอียดความเสียหายตาม เอกสารทำคำให้การนี้ ซึ่งโจทก์ในฐานะเป็นนายจ้างของนายชาติ ศิริวัฒนมงคล จะต้องรับ ผิดชอบใช้ให้แก่จำเลย เหตุเกิดที่ตำบลคลองตัน อ่าเภอพระโขนง กรุงเทพมหานคร

จำเลยขอถือเอาคำให้การนี้เป็นฟ้องแย้ง ขอศาลได้โปรดพิพากษาและบังคับโจทก์ดังนี้.

1. ขอศาลได้โปรดพิพากษายกฟ้องโจทก์

2. ให้โจทก์ใช้ค่าเสียหายเป็นเงิน 12,000 บาทแก่จำเลย

3. ให้โจทก์เสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีในต้น 12,000 บาท นับแต่วันยื่นคำให้ การและฟ้องแย้งนี้ จนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น

4. ให้โจทก์ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนจำเลยด้วย.

ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด

ลงชื่อ	จำเลย
คำให้การและฟ้องแย้งฉบับนี้ ข้าพเจ้า	ทนายจำเลยเป็นผู้เรียงพิมพ์
ลงชื่อ	ผู้เรียงและพิมพ์

หมายเหตุ ที่อยู่ของโจทก์และจำเลยตลอดจนสถานที่เกิดเหตุ เมื่อปี พ.ศ. 2518 ยังคงใช้ ตำบล อำเภอ ปัจจุบันในเขตกรุงเทพฯ เปลี่ยนไปใช้คำว่า แขวง แทนตำบล และใช้คำว่า เขต แทนอำเภอ ดังนั้น ตามตัวอย่างที่ยกมานี้ นักศึกษาโปรดใช้คำให้ถูกต้องด้วย ส่วนในต่างจังหวัดยังใช้คำเดิมไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนเนื้อหายังคงมาตรฐาน

ฅ) คำให้การแก้ฟ้องแย้ง

เมื่อจำเลยได้ฟ้องแย้ง โจทก์เดิมยอมตกเป็นจำเลยของฟ้องแย้งและต้องยื่นคำให้การแก้คดีฟ้องแย้งทำนองเดียวกับจำเลยในคดีแพ่ง (ป.วิ.แพ่ง มาตรา 178) การแก้คดีนี้ใช้แบบพิมพ์คำให้การธรรมดาด้วยกัน
